

**Agentschap
Plantentuin
Meise**

Rapportering

Ondernemingsplan 2017

**Plantentuin
Meise**

**Plantentuin
Meise**

Besproken op het uitgebreid directieoverleg: 09/01/2018; goedgekeurd op het directiecomité:
16/01/2018; goedgekeurd op de raad van bestuur: 23/01/2018

**Plantentuin
Meise**

1	Managementsamenvatting	5
2	Leeswijzer en samenvatting status projecten	7
3	De activiteitenprogramma 's	8
3.1	Biodiversiteit ontdekken en optekenen	8
3.2	Ecosystemen begrijpen	17
3.3	Plantendiversiteit veiligstellen	23
3.4	Ons wetenschappelijk patrimonium valoriseren	31
3.5	Planten en mensen (opnieuw) verbinden	40
3.6	Inspireren en informeren	45
3.7	State-of-the-art bezoekers- en onderzoeksinfrastructuur realiseren	53
3.8	De werking van Plantentuin Meise optimaliseren	60
4	Bedrijfsindicatoren	79
4.1	Bedrijfsindicator 1: wetenschappelijke output	79
4.2	Bedrijfsindicator 2: gerealiseerde betrokkenheid van het publiek	80
4.3	Bedrijfsindicator 3: gebruik van de collecties	81
4.4	Bedrijfsindicator 4: waarde van de levende collecties	82
4.5	Bedrijfsindicator 5: Duurzaamheid	84
4.6	Bedrijfsindicator 6: inkomsten (in KEUR)	85
5	Budgettaire impact	87
6	Personeelsplan	88
7	Investeringsplan 2017	89
7.1	Investeringsen en werken uitgevoerd op dotatie en eigen middelen	89
7.1.1	Aankoop graafmachine 5 ton	89
7.1.2	Infrastructuurwerken	89
7.1.2.1	Herstellen tuinmuur oranjerietuin	89
7.1.2.2	Renovatie dienstgebouw Meise – fase 1	89
7.1.2.3	Renovatie dienstgebouw Meise – fase 2	90
7.1.2.4	Inrichting dienstgebouw Meise als houtmuseum	90
7.1.2.5	Vernieuwde inrichting kas F	90
7.1.2.6	Vernieuwde inrichting kas E	91
7.1.2.7	Rioleringswerken en nutsleidingen oranjeriezone – houtmuseum – Meise ingang	91
7.1.2.8	Renovatie buitentoiletten oranjerie	91
7.1.3	Veiligheidswerken	91
7.1.3.1	Vervangen elektriciteitsborden in verschillende gebouwen	91

**Plantentuin
Meise**

7.2	Investeringsen, werken en studieopdrachten gepland op FFEU-middelen en middelen Toerisme Vlaanderen (TV)	92
7.2.1	Renovatie torentje met zwam	92
7.2.2	Renovatie Plantenpaleis	92
7.2.3	Studieopdrachten en bijkomende studies nieuwe inganggebouwen en renovatie Vlaamse hoeve	93
7.2.4	Studieopdracht nieuw serrecomplex en renovatie dienstgebouw	93
7.2.5	Studieopdracht renovatie herbariumgebouw	93
7.2.6	Opstellen GRUP voor parking tussen Nieuwelaan en A12	94

1 MANAGEMENTSAMENVATTING

De activiteiten van Plantentuin Meise waren in 2017 opnieuw gefocust op zes activiteitendomeinen die aansluiten bij de 'Global Strategy for Plant Conservation', een strategie binnen de conventie van biologische diversiteit die ook door België werd geratificeerd: (1) Biodiversiteit ontdekken en optekenen; (2) Plantendiversiteit veiligstellen; (3) Ecosystemen begrijpen; (4) Planten en mensen (opnieuw) verbinden; (5) Inspireren en informeren; (6) Ons wetenschappelijk patrimonium valoriseren. Daarnaast blijft de Plantentuin werken aan de optimalisering van de eigen werking en wordt de 1ste fase van het masterplan, in samenwerking met het Facilitair Bedrijf, uitgevoerd.

In het ondernemingsplan van 2017 werden vijf uitdagingen/projecten geformuleerd die extra aandacht zouden krijgen:

1. De opstart van het hefboomproject 'Plantentuin Meise 2.0'.
2. De opstart van vier externe onderzoeksprojecten in het kaderprogramma BRAIN (Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks) van BELSPO.
3. De opvolging van het tweede luik van het digitalisatieproject DOE!
4. De opstart van een vriendenwerking van de Plantentuin als bijkomende structurele bron van inkomsten.
5. Verder werk maken van een sterkere organisatie, onder andere door de uitvoering van een risicoanalyse binnen de Plantentuin.

Voor alle vijf de doelstellingen werden mooie resultaten behaald:

- (1) De studiefase voor de rozentuin, de welkomsttuin en de culinaire belevingstuin, drie deelprojecten van het hefboomproject, werd opgestart. De terreinwerken voor de rozentuin zullen in 2018 worden aangevat; voor de twee andere tuinen is de uitvoering gepland voor 2019.
- (2) De vier onderzoeksprojecten in het kaderprogramma BRAIN werden opgestart.
- (3) Het digitalisatieproject DOE! werd bijna volledig afgerond. De vooropgestelde doelstellingen werden met meer dan 1.2 miljoen gescande specimens, met 50% overtroffen. In het kader van burgerwetenschap (citizen science) werd een nieuw interactief portaal gelanceerd waarbij burgers actief kunnen meewerken aan het ontsluiten van informatie van wetenschappelijke collecties.
- (4) De vriendenwerking werd uitgewerkt en goedgekeurd door de raad van bestuur. Het nieuwe programma zal in 2018 worden uitgerold. Er werd ook een oproep gelanceerd om giften te schenken aan de Plantentuin.
- (5) Alle aanbevelingen van Audit Vlaanderen werden aangepakt. Er werd een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd en de nodige acties werden geformuleerd om de bestaande risico's weg te nemen of zo goed mogelijk te beheersen.

De bedrijfsindicatoren evolueerden eveneens in positieve zin:

- (1) De wetenschappelijke output steeg verder met een recordaantal A1 publicaties.
- (2) Het aantal bezoekers steeg met 11,8% tot 148.203. Een onverhoopt nieuw record.
- (3) Het gebruik van de collecties door externe onderzoekers en andere belanghebbenden bleef toenemen.
- (4) De eigen inkomsten namen sterk toe, zowel door het verwerven van externe projecten als door een hogere omzet van de toeristische en wetenschappelijke dienstverlening.

**Plantentuin
Meise**

De uitvoering van de 1ste fase van het masterplan liep verder. Op 24 september 2017 werd het heraangelegde Plantenpaleis officieel geopend. De definitieve ontwerpen van de bezoekerscentra en het serrecomplex werden eveneens afgerond. De start van de bouw voor zowel het serrecomplex als de bezoekerscentra is voorzien voor het najaar 2018.

Op financieel vlak kan een begroting in evenwicht worden voorgelegd: de inkomsten en uitgaven waren in overeenstemming met de gemaakte prognoses.

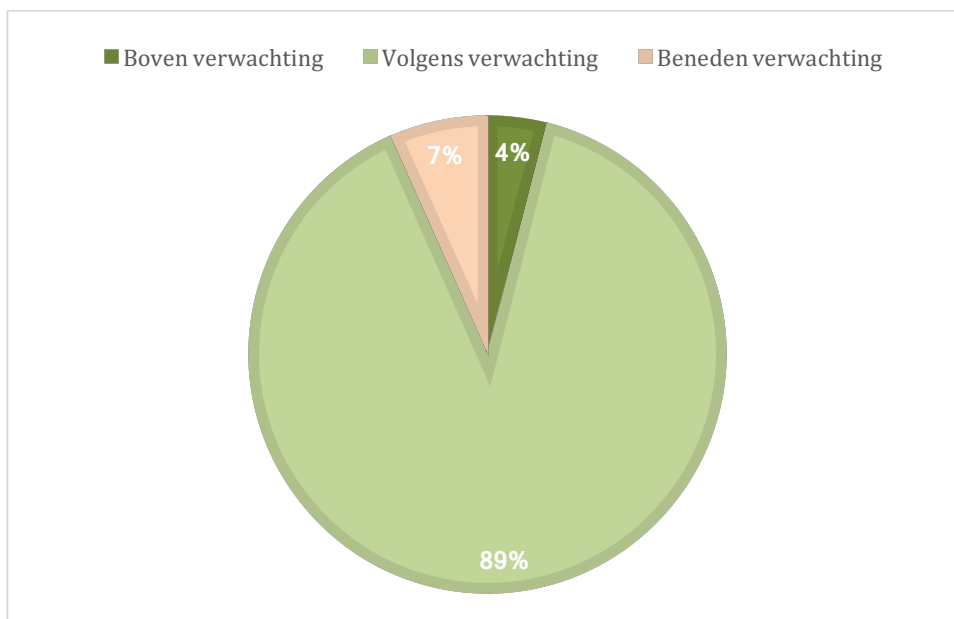

2 LEESWIJZER EN SAMENVATTING STATUS PROJECTEN

Het voorliggende rapport herneemt de activiteitenprogramma's, strategische en operationele doelstellingen en de bijhorende acties zoals opgenomen in het ondernemingsplan 2017 en rapporteert de bereikte resultaten. De acties worden ingedeeld op basis van het opgeleverde resultaat:

- Boven verwachting (donker groen)
- Volgens verwachting (licht groen)
- Beneden verwachting (oranje)

Mijlpalen die werden bereikt zijn met een '✓' aangeduid. Indien de streefdatum voor een mijlpaal wordt aangepast wordt dit aangegeven tussen vierkante haakjes. In het ondernemingsplan 2018 wordt dan de nieuwe streefdatum opgenomen.

Figuur 1 – Overzicht status van de verschillende acties opgenomen in het ondernemingsplan 2017.

3 DE ACTIVITEITENPROGRAMMA 'S

3.1 Biodiversiteit ontdekken en optekenen

Tot op vandaag blijft het totale aantal soorten van onze planeet onbekend. Veel soorten moeten nog ontdekt worden, vooral in de tropen en in bepaalde groepen zoals de zwammen, protisten en algen. Dit gebrek aan wetenschappelijke kennis draagt een groot risico in zich. Soorten zijn immers de fundamentele bouwstenen van ecosystemen en een grondige soortkennis is essentieel om te kunnen begrijpen hoe onze levende planeet werkt. Soorten ontdekken, beschrijven, benoemen en classificeren vormt één van de kerntaken van ons wetenschappelijk onderzoek. Onze collecties bieden hiervoor een opmerkelijke en onvervangbare bron van informatie over planten en de wereld die ze bewonen.

Een verzameling als deze bevat belangrijk referentiemateriaal om een plant te identificeren en dient ook om de identiteit van duizenden plantennamen in de toekomst vast te stellen. Herbariummateriaal en levende collecties kunnen aangewend worden om DNA stalen te verstrekken en wetenschappelijke waarnemingen te valideren. Botanische collecties spelen een belangrijke rol in het begrijpen en ondersteunen van het behoud van de biodiversiteit en zijn een ware goudmijn aan informatie.

Onze taxonomen gebruiken klassieke methodes zoals morfologie, histologie en anatomie, aangevuld met wetenschappelijke illustraties van onze tekenaars, en combineren dit met moderne technieken zoals het gebruik van een rasterelektronenmicroscop, digitale beeldvorming en DNA-analyses. Hun werk draagt bij tot een wereldwijd aanvaarde, stabiele en wetenschappelijke indeling van alle levensvormen in een systeem dat de evolutionaire oorsprong reflecteert. De taxonomische gegevens en identificatiemiddelen zoals flora's, ontwikkeld door onze specialisten, zijn cruciaal voor vele andere onderzoeksdomeinen (o.a. evolutionaire en ecologische studies) en ook voor commerciële doeleinden.

Strategische doelstelling (SD)1

Plantentuin Meise versterkt zijn taxonomische expertise voor geselecteerde plantengroepen en wordt een belangrijke internationale speler in de beschrijving van de flora van de wereld.

Budget 2017 SD1¹: 197 KEUR VEK + 13 KEUR VAK (EQ0-1EEG2AH-WT)

VTE 2017 SD1²: 19,37 (14,12 NL + 5,25 FR)

Situering binnen organisatiestructuur; belangrijkste geconstateerde personeelsbewegingen in 2017:

- SD1 valt onder de departementen Onderzoek en Collecties.
- Er was de selectie van een extra wetenschapper (A1) door de Franse Gemeenschap die op de site van de Plantentuin zal worden tewerkgesteld; hij zal op 1 februari 2018 in dienst treden.
- Er werd een moleculair medewerker aangeworven (B1).
- Er stroomde een moleculair medewerker (A1) uit.
- Een laboratoriumdeskundige werd gepromoveerd (B1 naar B2).

Operationele doelstellingen (OD) bij SD1:

- OD1.1: Plantentuin Meise bestudeert de diversiteit en de evolutie van geselecteerde taxonomische groepen met een focus op Europa, tropisch Afrika en de poolgebieden.

¹ De budgetten zijn gebaseerd op de vereffeningen (VEK) en de vastleggingen (VAK) zoals opgenomen in Orafin op 18 januari 2018. De meer gedetailleerde jaarrekening zal beschikbaar zijn uiterlijk tegen 31 maart 2018. De verdeling per strategische doelstelling en operationele doelstelling is indicatief. De rapportering over de FFEU middelen gebeurt in het investeringsplan.

² Personeelsinzet zoals vastgesteld op 1 januari 2017

**Plantentuin
Meise**

- OD1.2: Plantentuin Meise bestudeert de flora van België en publiceert op regelmatige basis in het Nederlands, het Frans en het Engels een update van de taxonomische referentiewerken voor België en de aangrenzende gebieden.
- OD1.3: Plantentuin Meise publiceert de 'Flore d'Afrique centrale', 'Flore du Gabon' (samen met Naturalis) en de 'Fungus flora of tropical Africa' en coördineert het taxonomisch onderzoek voor deze regio's.
- OD1.4: Plantentuin Meise publiceert de tijdschriften 'Plant Ecology and Evolution', 'European Journal of Taxonomy' (in consortium) en 'Dumortiera', en de reeksen 'Opera Botanica Belgica', 'Scripta Botanica Belgica' en 'ABC taxa' (in consortium).

**Plantentuin
Meise**

OD1.1: Plantentuin Meise bestudeert de diversiteit en de evolutie van geselecteerde taxonomische groepen met een focus op Europa, tropisch Afrika en de poolgebieden.	
Toelichting: Soorten ontdekken, beschrijven, benoemen en classificeren vormt de kern van ons wetenschappelijk onderzoek. Taxonomen specialiseren zich steeds in een welbepaalde groep van organismen, al of niet verder geografisch afgebakend. Plantentuin Meise heeft een zeer sterke expertise in taxonomisch onderzoek naar lichenen, fungi, myxomyceten, algen voor de cryptogamen en de bloemplantenfamilies Rubiaceae (koffiefamilie) en Balsaminaceae (Balsamienfamilie). Meer recent werd ook fylogenetisch onderzoek opgestart naar de Musaceae (bananenfamilie) op vraag van en in samenwerking met de afdeling plantenbiotechniek van de K.U.Leuven. Geografisch focust het onderzoek op Europa, Afrika en sub-Antarctica. Het onderzoek van de wetenschappers wordt ondersteund door technici voor de morfologische, anatomische en moleculaire studies.	
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- De taxonomische expertise verstevigd voor de volgende bloemplantenfamilies: Rubiaceae (koffiefamilie), Balsaminaceae (Balsamienfamilie) en Musaceae (bananenfamilie) door gebruik te maken van een gecombineerde taxonomische-moleculaire-morfologische aanpak.- Positie versterkt als taxonomisch referentiecentrum voor Europese, sub-Antarctische en Afrikaanse lichenen, fungi en algen.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren van project Microbiome diversity and function in the Sør Rondane Mountains, East Antarctica (MICROBIAN). [extern project: 2017-2020]	Het MICROBIAN-project werd opgestart.
Uitvoeren van de onderzoeksprojecten 2017 zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad op de vergadering van 21 december 2016. [2017]	De voortgang van de individuele onderzoeksprojecten werd positief geëvalueerd door de wetenschappelijke raad tijdens de vergadering van 20 december 2017.
Mijlpaal: <ul style="list-style-type: none">- 2020: eindrapportering over MICROBIAN voor BELSPO	
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output, inkomsten (binnenhalen externe onderzoeksprojecten)	
VTE 2017: 13,17 (9,97 NL, 3,2 FR)	
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- Frederik Leliaert (NL)- Bart Van de Vijver (NL) – MICROBIAN	
Budget 2017: 149 KEUR VEK + 13 KEUR VAK	

<p>OD1.2: Plantentuin Meise bestudeert de flora van België en publiceert op regelmatige basis in het Nederlands, het Frans en het Engels een update van de taxonomische referentiewerken voor België en de aangrenzende gebieden.</p>	
<p>Toelichting: Flora's zijn onmisbare identificatie-instrumenten waarvan heel wat andere onderzoeksdisciplines (ecologen, bosbouwers,...) gebruik maken. In 2012 werd de 6de editie van de 'Nouvelle Flore de la Belgique' gepubliceerd. Het vormt een referentiewerk voor de identificatie van alle vaatplanten in België, het Groothertogdom Luxemburg en aansluitende delen van Duitsland, Frankrijk en Nederland en biedt informatie omtrent hun verspreiding, ecologie, enz. De flora richt zich op een breed publiek dat zowel studenten en wetenschappers als terreinbeheerders en amateur plantenliefhebbers omvat. Meer dan 1500 originele pentekeningen illustreren de determinatiesleutels en dragen bij tot de kwaliteit van het werk. Elke flora is echter aan veranderingen onderhevig (bv. nieuwe, vaak uitheemse soorten verschijnen terwijl zeldzame, inheemse soorten verdwijnen; verspreidingspatronen wijzigen; enz.) waardoor een regelmatige update noodzakelijk is. Recente moleculaire fylogenetische studies hebben bovendien een nieuw licht geworpen op de classificatie van de planten; met deze hernieuwde inzichten werd in de recentste editie van de 'Nouvelle Flore' nog geen rekening gehouden. Daarom werd kort na de publicatie van deze editie al gestart met de voorbereiding van een volledig herwerkte Belgische flora (hoofdauteurs: F. Van Rossum & F. Verloove) die een moderne classificatie zal toepassen, een iets ruimer gebied zal bestrijken (m.n. in Noord-Frankrijk), tal van recent ingeburgerde soorten zal opnemen, rijker geïllustreerd zal zijn (incl. verspreidingskaarten), enz. Bovendien zal deze flora geïmplementeerd worden in een 'web-based species information management system' (Linnaeus NG); hierdoor zal de flora ook online beschikbaar zijn en bovendien zal de herwerking in functie van toekomstige edities vlotter kunnen verlopen. Naast dit wetenschappelijk referentiewerk, wordt er ook gewerkt aan een meer populariserend werk, de Benelux flora. Hierbij worden hoogkwalitatieve foto's gecombineerd met wetenschappelijke sleutels, verspreidingskaartjes en korte beschrijvingen.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Publicatie Benelux-flora. - Online beschikbaar stellen van de Flora van België (Nederlands, Frans). - Publicatie van Nederlandstalige en Franstalige Nieuwe Flora van België, zowel in boekvorm als online (2018/2019). 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
<p>Updaten van oude flora in nieuwe platform. [doorlopende actie tot 2019]</p>	<p>De software Linnaeus NG die gebruikt zou worden door de Plantentuin blijkt niet ontwikkeld te worden in de richting die aan de Plantentuin werd beloofd. Dit heeft belangrijke implicaties op de timing van dit project. Het is een prioriteit om hier in 2018 een oplossing voor te vinden.</p>
<p>Opties evalueren om de Benelux flora ook digitaal aan te bieden. [2017]</p>	<p>Een aantal opties werden bekeken, maar er is nog geen beslissing. Deze actie wordt verdergezet in 2018-2019.</p>
<p>Ontbrekende illustraties finaliseren [2017-2018]</p>	<p>68 nieuwe illustraties werden gerealiseerd.</p>
<p>Mijlpalen:</p>	

**Plantentuin
Meise**

✓ 2016: uitgave Benelux flora (NL, FR, ENG) - 2017: onlineversie Flora van België (FR) [nieuwe streefdatum: 2019] - 2019: online en gedrukte versie van de Nieuwe Flora van België (NL en FR)
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output; inkomsten (verkoop van flora's)
VTE 2017: 2 (1,6 NL; 0,4 FR)
Verantwoordelijk personeelslid: Fabienne Van Rossum (FR)
Budget: 2 KEUR VEK

<p>OD1.3: Plantentuin Meise publiceert de ‘Flore d’Afrique centrale’, ‘Flore du Gabon’ (samen met Naturalis) en de ‘Fungus flora of tropical Africa’ en coördineert het taxonomisch onderzoek voor deze regio’s.</p>	
<p>Toelichting: Doelstelling 1 van de ‘Global Strategy for Plant Conservation’ is het realiseren van een online flora van alle gekende planten. Flora’s zijn immers belangrijke identificatie-instrumenten waarvan heel wat andere onderzoeksdisciplines (ecologen, bosbouwers,...) gebruik maken. De Plantentuin coördineert momenteel drie belangrijke internationale floraprojecten: ‘Flore du Gabon’ (samen met Naturalis), ‘Flore d’Afrique centrale’, en de ‘Fungus flora of tropical Africa’. De vooruitgang voor deze laatste twee flora’s was tot voor enkele jaren erg langzaam. De Plantentuin heeft in 2013 echter een nieuwe strategie ontwikkeld om de ‘Flore d’Afrique centrale’ af te werken in 15 jaar tijd. De strategie werd in 2014 uitgerold en de eerste resultaten werden reeds gepubliceerd. In 2014 werd de Plantentuin ook mede-uitgever van de ‘Flore du Gabon’, een flora die anders dreigde te verzanden. Hier wordt vooropgesteld dat de flora wordt afgerond tegen 2019. De ‘Fungus Flora of Tropical Africa’ is een veel groter project, terwijl het aantal experts beperkter is. Daarom is het belangrijk een strategie op te stellen waarbij in Afrika mensen worden opgeleid om de flora op een redelijke termijn te kunnen realiseren.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Flore d’Afrique centrale (FAC): 1.250 soorten behandeld in verschillende volumes (fictief cijfer opgegeven in 2015). - Flore du Gabon (FDG) afgewerkt. - Fungus flora of tropical Africa: realistische strategie ontwikkeld om deze Flora verder te publiceren, inclusief het ontwikkeling van een online platform. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Publicatie van 8 volumes met behandeling van 125 soorten voor ‘Flore d’Afrique centrale’. [2017]	In 2017 werden 10 volumes gepubliceerd voor ‘Flore d’Afrique centrale’ waarin in totaal 80 soorten worden behandeld.
Publicatie van 2 volumes met 125 soorten voor ‘Flore du Gabon’. [2017]	In 2017 werd 1 volume gepubliceerd van ‘Flore du Gabon’ waarin in 44 soorten worden behandeld. Een 2 ^{de} volume is in print en omvat eveneens 44 soorten.
Uitwerken strategie voor ‘Fungus flora of tropical Africa’	Een strategie werd uitgewerkt en goedgekeurd. Nieuwe bijdragen zullen online worden gepubliceerd.
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2017: strategie ontwikkeld voor de ‘Fungus flora of tropical Africa’ - 2019: ‘Flore du Gabon’ volledige gepubliceerd - 2030: ‘Flore d’Afrique centrale’ volledig gepubliceerd 	
<p>Geassocieerde bedrijfsindicator: wetenschappelijke output</p>	
<p>VTE 2017: 2,95 (2,35 NL, 0,6 FR)</p>	
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marc Sosef (NL) – Flore d’Afrique centrale en Flore du Gabon 	

**Plantentuin
Meise**

- Jérôme Degreef (FR) – Fungus flora of tropical Africa
Budget 2017: 40 KEUR VEK

<p>OD1.4: Plantentuin Meise publiceert de tijdschriften 'Plant Ecology and Evolution', 'European Journal of Taxonomy' (in consortium) en 'Dumortiera', en de reeksen 'Opera Botanica Belgica', 'Scripta Botanica Belgica' en 'ABC taxa' (in consortium).</p>	
<p>Toelichting: De Plantentuin werkt actief mee aan de publicatie van een aantal tijdschriften en boekenreeksen. Dit is belangrijk om twee redenen: (1) de publicaties worden gebruikt als inzet voor ruilverenkomsten met andere uitgeverijen zodat de bibliotheekcollectie op een goedkope manier kan opgebouwd worden en (2) de publicaties geven nationaal en internationaal aanzien aan de Plantentuin als hoogwaardige wetenschappelijke instelling. Alle producten worden momenteel nog gedrukt, behalve 'European Journal of Taxonomy' en 'Dumortiera', die enkel online beschikbaar zijn. In een steeds wijzigend uitgevers- en bibliotheeklandschap is het belangrijk om op regelmatige tijdstippen de strategie te evalueren en indien nodig bij te sturen.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Positie van Plantentuin als uitgever van wetenschappelijke boeken en tijdschriften verder versterkt, zowel op nationaal als internationaal niveau, na een kritische evaluatie en eventuele bijsturing van de huidige publicaties. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitgeven van 3 nummers van 'Plant Ecology and Evolution' [doorlopende opdracht]	Drie nummers van 'Plant Ecology and Evolution' werden gepubliceerd.
Update en verbetering van publicatiestrategie voor 'Plant Ecology and Evolution' met overstap naar OJS-platform [2017]	Publicatiestrategie werd bekeken; overstap naar OJS-platform wordt uitgesteld omwille van een upgrade van het OJS platform. In een eerste fase zal European Journal of Taxonomy overgezet worden naar dit vernieuwde platform. Op basis van deze ervaringen zal in 2019 of 2020 beslist worden om Plant Ecology and Evolution al of niet over te zetten.
Deskediting en technische ondersteuning voor 'European Journal of Taxonomy'. [consortiumovereenkomst voor 5 jaar tot 2021]	Deskediting en technische ondersteuning voor 'European Journal of Taxonomy' werd uitgevoerd. Een nieuwe overeenkomst werd ondertekend tot 2021.
Uitgeven van 2 nummers van 'Dumortiera'. [doorlopende opdracht]	Twee volumes van 'Dumortiera' werden gepubliceerd.
Uitgeven van 2 wetenschappelijke boeken: 'Le genre Psychotria (Rubiaceae) en Afrique occidentale et centrale' (twee volumes). [2017]	De twee volumes van 'Le genre Psychotria (Rubiaceae) en Afrique occidentale et centrale' werden klaargemaakt voor publicatie. Eigenlijke publicatie zal in 2018 gebeuren.
Editen van 1 wetenschappelijk boek in de serie ABC taxa: 'The edible fungi of Katanga (D.R.Congo)'. [2017]	Het boek 'Champignons comestibles du Haut-Katanga (R.D. Congo)' is in press in de reeks ABC Taxa.
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2015: behalen van impactfactor voor 'European Journal of Taxonomy' 	

**Plantentuin
Meise**

✓ 2016: kritische evaluatie van huidige publicaties in termen van financiële return onder de vorm van ruilovereenkomsten. - 2017: overstap naar OJS-platform [overstap uitgesteld tot na 2019]
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output; inkomsten (ruilwaarde en verkoopwaarde tijdschriften en boeken)
Andere indicatoren: tijdige publicatie van tijdschriftvolumes, aantal gepubliceerde boeken
VTE 2017: 1,25 (0,2 NL, 1,05 FR)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Natacha Beau (FR) – Plant Ecology and Evolution, European Journal of Taxonomy- Ivan Hoste (NL) – Dumortiera, Opera Botanica Belgica, Scripta Botanica Belgica- Jérôme Degreef (FR) – ABC-taxa- Régine Fabri (FR) – beheer uitwisselingen
Budget 2017: 25 KEUR VEK

**Plantentuin
Meise**

3.2 Ecosystemen begrijpen

In een wereld waarin het milieu steeds meer onder druk staat, moeten planten, ecosystemen en de diensten die zij leveren behouden worden om de planeet gezond te houden. Ze spelen bijvoorbeeld een belangrijke rol in de globale watercyclus, ze helpen woestijnvorming tegen te gaan en ze matigen de effecten van broeikasgassen. Over heel de wereld, in Afrika zowel als in België, is de mensheid volledig afhankelijk van gezonde ecosystemen.

Het werk van onze onderzoekers helpt ons te begrijpen hoe ecosystemen functioneren en hoe ze beschreven en opgevolgd kunnen worden. Ze onderzoeken eveneens de invloed van invasieve soorten op inheemse soorten.

Strategische doelstelling 2

In het kader van de biodiversiteitscrisis in een veranderende wereld, monitort Plantentuin Meise plantensoorten en vegetaties, als indicator voor de toestand van ecosystemen, van het milieu en van klimaatverandering.

Budget 2017 SD2: 81 KEUR (EQ0-1EEG2AH-WT)

VTE 2017 SD2: 4,4 (3,9 NL + 0,5 FR)

Situering binnen organisatiestructuur; belangrijkste geconstateerde personeelsbewegingen in 2017:

- SD2 valt onder de departementen Onderzoek en Collecties.
- Er waren geen wijzigingen in aantal personeelsleden of VTE.

Operationele doelstellingen bij SD2:

- OD2.1: Plantentuin Meise draagt wereldwijd bij tot de inventarisatie en monitoring van de algen van aquatische ecosystemen.
- OD2.2: Plantentuin Meise beheert een database over de identificatie, taxonomie en verspreiding van de neofytenflora in België.
- OD2.3: Plantentuin Meise analyseert verschillen en evoluties van soortensamenstellingen van de flora van Midden-Afrika.
- OD2.4: Plantentuin Meise inventariseert en monitort de zwammen en lichenen van diverse ecosystemen in België.

OD2.1: Plantentuin Meise draagt wereldwijd bij tot de inventarisatie en monitoring van de algen van aquatische ecosystemen.	
Toelichting: Diatomeeën zijn ééncellige wieren die een belangrijke rol spelen in de zuurstofproductie op aarde. De samenstelling van diatomeeëngemeenschappen wordt sterk beïnvloed door externe factoren, zoals waterkwaliteit en watertemperatuur, wat maakt dat ze heel goed bruikbaar zijn als bio-indicatoren. Om die redenen worden ze gebruikt om de waterkwaliteit van de oppervlaktewateren te monitoren; in Vlaanderen is de Vlaamse Milieu Maatschappij (VMM) verantwoordelijk voor de opvolging hiervan. Fossiele diatomeeënafzettingen worden om dezelfde reden gebruikt voor paleoecologisch onderzoek. Plantentuin Meise heeft zowel in de analyse van hedendaagse als fossiele diatomeeënstalen een belangrijke expertise opgebouwd die ze vooral via externe projecten en expertise-opdrachten weet te valideren.	
Doelstelling 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - Versterking van de positie van Plantentuin Meise als expertisecentrum voor de analyse van waterkwaliteit en historische ecologische veranderingen aan de hand van de analyse van diatomeeëngemeenschappen. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren van PAMEXEA-project. [extern project: 2014-2017]	De uitvoering van het PAMEXEA-project liep verder. Het project werd verlengd tot midden 2018.
Analyseren van 80 diatomeeënmonsters uit Vlaamse waterlopen voor de Vlaamse Milieumaatschappij. [externe opdracht: 2017]	161 monsters geprepareerd voor VMM waarvan ook 81 geteld; 12 monsters geprepareerd voor project IMPAKT (VMM) en geteld; 50 monsters geprepareerd en geteld voor project Visputten Kempynck van Vlaamse Land Maatschappij in onderaanneming bij Universiteit Antwerpen (ECOBÉ)
Prepareren van 180 en analyseren van 90 diatomeeënmonsters voor Direction de la Nature. [externe opdracht: 2017]	180 monsters geprepareerd voor Direction de la Nature waarvan 90 geteld.
Mijlpalen:	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ 2016: eindrapport CHOLTIC-project voor BELSPO - 2017: eindrapport PAMEXEA-project voor BELSPO [projectduur verlengd tot 2018] 	
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output; inkomsten (externe expertises en projecten)	
VTE 2017: 1,5 (NL)	
Verantwoordelijke personeelsleden:	
<ul style="list-style-type: none"> - Bart Van de Vijver – VMM-studies - Christine Cocquyt – PAMEXEA-project 	
Budget 2017: 30 KEUR VEK	

<p>OD2.2: Plantentuin Meise beheert een database over de identificatie, taxonomie en verspreiding van de neofytenflora in België.</p>	
<p>Toelichting: Neobiota worden wereldwijd beschouwd als één van de belangrijkste oorzaken voor de dalende biodiversiteit op aarde. In de voorbije jaren is de kennis met betrekking tot niet-inheemse vaatplanten in België sterk toegenomen. Er werd door de Plantentuin onder meer een catalogus samengesteld met alle sinds 1800 waargenomen taxa. Aansluitend hierop werd in 2006 ook gestart met de voorbereiding van een rijk geïllustreerde, moderne, Engelstalige ‘manual’ voor de identificatie van niet-inheemse vaatplanten in België, met de bedoeling de kennis omtrent deze soorten te vergroten. Een correcte taxonomische identificatie van nieuw ingevoerde, potentieel invasieve soorten is immers van essentieel belang. Kenmerkend voor de niet-inheemse flora is haar erg veranderlijk karakter: er is een permanente influx van nieuw aangevoerde soorten, sommige soorten burgeren in en verspreiden zich snel, andere verdwijnen spoedig opnieuw, enz.; permanente updates zijn dus noodzakelijk. Het internet is een excellente tool om hieraan tegemoet te komen en net daarom werd er voor geopteerd om de ‘flora’ online te presenteren (http://alienplantsbelgium.be). Hoewel van primordiaal belang voor de studie van niet-inheemse plantensoorten bestaat er geen vergelijkbare database. De uiteindelijke bedoeling van de website is om alle beschikbare informatie met betrekking tot niet-inheemse vaatplanten in België online beschikbaar te maken.</p>	
<p>Doelstelling 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Online catalogus neobiota voor 85% afgewerkt (momenteel ca. 65%). 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Verder aanvullen van familieaccounts voor de ‘Online manual of the alien plants in Belgium’: Asteraceae, Poaceae, Ranunculaceae en Rosaceae [2017-2018].	Aanvullingen werden gemaakt voor Saxifragaceae, Polemoniaeeae, Amaryllidaceae, Asteraceae, Brassicaceae, Boraginaceae, Poaceae en Ranunculaceae,...
Permanent up-to-date houden van de familieaccounts die al online staan. Idem voor de checklist. [doorlopende actie]	De bestaande familieaccounts werden bijgehouden. De website omvat nu gedetailleerde informatie over 2,030 taxa.
Opstarten BELSPO-project: ‘Tracking Invasive Alien Species: Building a date-driven framework to inform policy’ (TrIAS). [extern project: 2017-2022]	Het project TrIAS werd opgestart. De Alien Plants of Belgium Checklist werd gepubliceerd in GBIF. Binnen TDWG werd een werkgroep opgestart mbt data van invasieve soorten.
Uitvoeren van de gelinkte onderzoeksprojecten 2017 zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad op de vergadering van 21 december 2016. [2017]	De voortgang van de individuele onderzoeksprojecten werd positief geëvalueerd door de wetenschappelijke raad tijdens de vergadering van 20 december 2017.
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2021: eindrapport van project TrIAS voor BELSPO - 2022: Volledige onlinedatabase van neobiota voor België. 	
<p>Geassocieerde bedrijfsindicator: wetenschappelijke output</p>	
<p>Andere indicatoren: aantal consultaties van de website</p>	

**Plantentuin
Meise**

VTE 2017: 1,3 (NL)
Verantwoordelijk personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Filip Verloove – ‘Online manual of the alien plants in Belgium’- Quentin Groom – TriAS-project
Budget 2017: 15 KEUR VEK

**Plantentuin
Meise**

OD2.3: Plantentuin Meise analyseert verschillen en evoluties van soortensamenstellingen van de flora van Midden-Afrika.	
Toelichting: De Plantentuin heeft een sterke expertise in de studie van de plantendiversiteit in Midden-Afrika. Deze expertise wordt in projecten en consultancy opdrachten gebruikt om soortensamenstellingen te bepalen en te monitoren in de tijd.	
Doelstellingen 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - De Plantentuin heeft zijn positie als expertisecentrum voor de studie van de flora van Midden-Afrika versterkt door het succesvol uitvoeren van recent toegekende projecten. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren BELSPO BRAIN-project Herbaxylaredd: DNA barcoding van tropische bomen uit Midden-Afrika. [extern project: 2015-2018]	Dit project is op schema. Twee publicaties zijn in voorbereiding.
Eindrapportering RAINBIO-project [extern project: 2014-2017]	Het RAINBIO-project werd met succes afgerond. Het resulteerde in meerdere publicaties en versterkte de samenwerking met verschillende Belgische en internationale onderzoekslabo's.
Uitvoeren van project 'Congo basin eco-climatological data recovery and valorization (COBECORE)' [extern project: 2017-2020]	Het COBECORE-project werd opgestart.
Mijlpalen:	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ 2016: eindrapport COBIMFO-project voor BELSPO ✓ 2017: eindrapport Biosphere Traits project voor BELSPO ✓ 2017: eindrapport RAINBIO-project - 2018: eindrapport Herbaxylaredd project voor BELSPO - 2020: eindrapportering over COBECORE voor BELSPO 	
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output; inkomsten (binnenhalen externe projecten en expertise-opdrachten)	
VTE 2017: 0,9 (NL)	
Verantwoordelijke personeelsleden:	
<ul style="list-style-type: none"> - Piet Stoffelen (NL) – Biosphere Traits, COBIMFO - Steven Janssens (NL) – Herbaxylaredd, RAINBIO - Marc Sosef (NL) – RAINBIO 	
Budget 2017: 26 KEUR VEK	

OD2.4: Plantentuin Meise inventariseert en monitort de zwammen en lichenen van diverse ecosystemen in België.	
Toelichting: Wetenschappers van Plantentuin Meise hebben een sterke taxonomische kennis van de Belgische zwammen en lichenen. Op deze expertise wordt regelmatig beroep gedaan door derden in het kader van monitorings- en ecologische studies. Ook ter ondersteuning van sommige wetgevende initiatieven wordt de expertise van onze wetenschappers ingeroepen.	
Doelstelling 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - Sterke positie als expertisecentrum voor taxonomische kennis van zwammen en lichenen behouden. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren van het project ‘Convention d’étude pour la réalisation d’une liste commentée des polypores de Wallonie’. [extern project: 2017]	Het project werd tijdig afgerond. Het eindrapport (303 p.) werd opgesteld.
Uitvoeren van het project ‘Convention d’étude pour l’analyse des données des polypores et des lichens des placettes du réseau de suivi extensif de l’état sanitaire des écosystèmes forestiers’ [extern project: 2016-2017]	Het project werd tijdig afgerond. Een eindrapport (220 p.) werd opgesteld.
Inventarisatie van lichenen en lichenicole fungi in de provincie Antwerpen (atlasproject – actie die doorloopt van 2015, 2016). [extern project: 2015-2019]	Het atlasproject liep verder; dit resulteerde in meerdere vulgariserende publicaties.
Mijlpalen:	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ 2015: eindrapportering BIM project. ✓ 2017: eindrapportering project inventarisatie van polyporales en lichenen in bossen van Wallonië voor DGARNE. ✓ 2017: eindrapportering project ‘Convention d’étude pour la réalisation d’une liste commentée des polypores de Wallonie’ (extern project) voor DGARNE. ✓ 2017: eindrapportering project ‘Convention d’étude pour l’analyse des données des polypores et des lichens des placettes du réseau de suivi extensif de l’état sanitaire des écosystèmes forestiers’ voor DGARNE. 	
Geassocieerde bedrijfsdoelstellingen: wetenschappelijke output; inkomsten (binnenhalen externe projecten en expertise-opdrachten)	
VTE 2017: 0,7 (0,2 NL, 0,5 FR)	
Verantwoordelijk personeelslid:	
<ul style="list-style-type: none"> - André Fraiture (FR) - Dries Van Den Broeck (NL) 	
Budget 2017: 10 KEUR VEK	

3.3 Plantendiversiteit veiligstellen

Naar schatting een derde van alle plantensoorten zijn bedreigd of staan op het punt uit te sterven in het wild, hoofdzakelijk als gevolg van de fragmentatie en vernietiging van hun habitat, gecombineerd met overexploitatie, pollutie, een toenemende verspreiding van invasieve soorten, en klimaatveranderingen. Elke plant speelt een cruciale rol in een gezond functionerend ecosysteem. Sommige kunnen bovendien ongekende schatten bevatten zoals medicinale componenten of voedingsstoffen. Daarom is het veiligstellen van plantensoorten essentieel.

Ons onderzoek draagt bij tot de ontwikkeling van instrumenten voor in-situconservatie in waardevolle natuurgebieden zowel nationaal als internationaal. Maar soorten kunnen ook buiten hun natuurlijk verspreidingsgebied, of ex situ, beschermd worden. We verzamelen plantenmateriaal in het wild om het te bewaren en te vermeerderen in onze eigen levende collecties of in deze van partnernatuinen. Onze zadenbank bevat zaden van verschillende zeldzame en bedreigde soorten waardoor we kritieke genetische variatie van een soort vrijwaren. Door onze expertise en collecties te combineren zijn we in staat om te helpen bij het opnieuw introduceren van soorten in hun natuurlijke habitat, vandaag al maar ook in de toekomst.

Strategische doelstelling 3

Plantentuin Meise neemt een prominente plaats in op het gebied van in-situ- en ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten.

Budget 2017 SD 3: 81 KEUR VEK (EQ0-1EEG2AH-WT)

VTE 2017 SD 3: 7,26 (4,36 NL + 2,9 FR)

Situering binnen organisatiestructuur; belangrijkste geconstateerde personeelsbewegingen in 2017:

- SD3 valt onder de departementen Collecties en Onderzoek.
- Aanwerving van een collectiebeheerder buitencollecties (niv. A) die deels bijdraagt aan deze SD.

Operationele doelstellingen bij SD3:

- OD3.1: Plantentuin Meise realiseert de ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten via de bewaring van zaden in de zadenbank.
- OD3.2: Plantentuin Meise draagt bij tot de ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten in de eigen levende verzamelingen en in die van partnerinstellingen.
- OD3.3: Plantentuin Meise identificeert en karakteriseert zeldzame plantensoorten van de Belgische flora en onderzoekt de leefbaarheid van de populaties aan de hand van genetische en ecologische studies.
- OD3.4: Plantentuin Meise draagt bij tot in-situconservatie van geselecteerde plantensoorten door herintroductie en versterking van populaties in bedreigde ecosystemen.
- OD3.5: De Plantentuin volgt voor België het botanisch luik op van de internationale verdragen aangaande biodiversiteit, zoals CITES en CBD, en rapporteert hierover naar de bevoegde overheden.

<p>OD3.1: Plantentuin Meise realiseert de ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten via de bewaring van zaden in de zadenbank.</p>	
<p>Toelichting: De meest efficiënte en duurzame techniek om planten ex situ te bewaren is door middel van de bewaring van zaden in zadenbanken. Het is ook de beste manier om de genetische diversiteit van de wilde populaties ex situ te bewaren. 92% van de wereldwijd geteste soorten zijn verdroging-tolerant en kunnen dus in zadenbanken bewaard worden. Plantentuin Meise heeft de enige zadenbank in België gewijd aan het behoud van bedreigde wilde plantensoorten. De infrastructuur heeft een internationale reputatie en is actief lid van het Europese netwerk van zadenbanken (ENSCONET). Jaarlijks worden tussen de 1.300 en 2.000 stalen uitgewisseld met andere onderzoeksinstellingen.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Plantentuin ontwikkelt een strategie en zoekt financiering om op termijn 75% (nu 31%) van bedreigde Belgische plantensoorten in ex-situ bewaring te hebben (Target 8 van de GSPC). - De Plantentuin zorgt voor een toename van het aantal populaties (samples) van elke soort bewaard in de zadenbank (momenteel worden 65% van de bewaarde soorten enkel door één sample vertegenwoordigd), zodat ten minste 20% bruikbaar en beschikbaar is voor herstel en herintroductie (Target 8 van de GSPC). - De Plantentuin blijft de referentie voor de ex-situ bewaring van de koperflora van Katanga en streeft naar een vertegenwoordiging van 50% van de endemische koperflora in de zadenbank. - De Plantentuin is de centrale bewaarplaats voor zaden van wilde bananensoorten erkend door de Global Crop Diversity Trust. - De Plantentuin onderzoekt en bepaalt zijn rol en strategie in de toekomst van de zadencollectie van wilde bonen (Phaseoleae en Phaseolinae). 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Inzamelen van zaden van 40 bedreigde plantensoorten in België. [doorlopende actie].	Er werden 40 zeldzame soorten ingezameld voor bewaring in de zadenbank.
Externe of interne middelen zoeken om de uitgewerkte strategie voor het behalen van doelstelling 8 van de Global Strategy for Plant Conservation (75% van bedreigde soorten in ex-situ collecties) te financieren [2017].	Er werd een protocolovereenkomst afgesloten met Natuur en Bos voor het verzamelen van zaden in de door hen beheerde gebieden. De zoektocht naar bijkomende externe financiering loopt verder.
Verderzetting project 'Weston Global Tree Seed Bank Project – Europe' [extern project: 2015-2017].	Dit project werd met succes afgerond.
Verderzetten onderhandelingen met Global Crop Diversity Trust en andere spelers over onderbrengen van zadenbank van wilde bananensoorten in Plantentuin Meise. [extern project – actie die doorloopt van 2016].	Er werd een overeenkomst afgesloten met Bioversity om de zadenbank voor bananen onder te brengen in Plantentuin Meise. De volgende uitdaging ligt erin hier financiering voor te krijgen.
Uitwisselen van zaden met andere instellingen op basis van externe aanvragen. [doorlopende actie]	In totaal werden 1.911 zaadstalen uitgewisseld.

**Plantentuin
Meise**

Mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">- Toekenning van zadenbank wilde bananensoorten aan Plantentuin Meise.- 75% van alle bedreigde Belgische soorten in ex-situ collecties (= target 8 GSPC).
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: waarde van de levende collecties; inkomsten (binnenhalen van externe fondsen voor ex-situ bewaring)
VTE 2017: 2,2 (1 NL, 1,2 FR) (inclusief opvolging van alle uitwisselingen met andere instellingen)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Thierry Vanderborght (FR) – beheer zadenbank- Sandrine Godefroid (FR) – wetenschappelijk onderzoek zadenbank- Filip Vandelook (NL) – wetenschappelijk onderzoek zadenbank
Budget 2017: 8 KEUR VEK

OD3.2: Plantentuin Meise draagt bij tot de ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten in de eigen levende verzamelingen en in die van partnerinstellingen.	
Toelichting: De levende collecties van Plantentuin Meise behoren tot de tien grootste ex situ plantencollecties ter wereld met planten afkomstig uit de hele wereld. Levende collecties vormen een belangrijke manier om plantensoorten ex situ te behouden, dit geldt in het bijzonder voor soorten die niet in een zadenbank kunnen bewaard worden. Verschillende bedreigde plantensoorten (waarvan bijvoorbeeld het habitat onherstelbaar verwoest is), overleven momenteel enkel nog in botanische tuinen. Daarnaast zijn levende collecties onontbeerlijk als wetenschappelijk referentiemateriaal en bron van DNA materiaal voor wetenschappelijk onderzoek, meer in het bijzonder voor succulente soorten die men niet of zeer moeilijk kan herboriseren. De Plantentuin streeft ernaar om waardevolle, zeldzame en bedreigde collecties continu te ontdebelen vanuit en naar partnerinstellingen zodat er een betere garantie ontstaat dat deze bewaard blijven.	
Doelstellingen 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - De Plantentuin beheert een referentiecollectie van wilde bananensoorten erkend door de Global Crop Diversity Trust, meer specifiek voor onderzoek en productie / verspreiding van genetisch materiaal. - De Plantentuin zorgt voor het gericht kweken van zeldzame en bedreigde IUCN plantensoorten. - De Plantentuin heeft een referentiecollectie van de succulente <i>Euphorbia</i> soorten en streeft naar een vertegenwoordiging van 75% van de bedreigde IUCN soorten in haar collectie (Target 8 van de GSPC). - De Plantentuin heeft een referentiecollectie botanische rozen van wilde origine, toegankelijk voor onderzoekers en publiek. - De Plantentuin heeft een ex-situ collectie van Robustakoffie en verwante koffiesoorten gerealiseerd in Yangambi (DRC). 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Inzamelen van zaden uit de eigen collecties gebaseerd op conservatiewaarde volgens IUCN-criteria. [doorlopende opdracht]	De Plantentuin bezit 470 accessies die bedreigd zijn volgens de IUCN-criteria. In 2017 werden zaden geoogst van 6 IUCN-accessies. Dit zal de volgende jaren geïntensifieerd worden.
Aanleggen van rozentuin met verwerving nieuwe botanische rozensoorten en rozencultivars (zie ook 6.1). [2017; opening 2018]	Definitief ontwerp van Buro voor Vrije Ruimte werd goedgekeurd; de werken zijn aanbesteed. De uitvoering is gepland voor 2018; opening 2019. Zeven nieuwe botanische soorten werden verworven en tien bijkomende soorten werden aangevraagd.
Opstart ex-situ collectie van Robustakoffie in Yangambi (DRC) als onderdeel van project 'FED (11ème) - Fonds Européen de Développement' [extern project: 2017-2020]	De ex-situ collectie voor Robustakoffie werd opgestart in Yangambi.
Mijlpalen:	
<ul style="list-style-type: none"> - 2018: opening rozentuin [opening zomer 2018 uitgesteld tot 2019] 	

**Plantentuin
Meise**

- 2020: eindrapportering FED (11ème) voor CIFOR
Geassocieerde bedrijfsindicator: waarde van de levende collecties.
VTE 2017: 1,3 (NL)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Marc Reynders (NL) – beheer collecties onder glas- Kenneth Bauters (NL) – beheer buitencollecties- Thierry Vanderborght (FR) – beheer zadenbank- Filip Vandeloek (NL) – wetenschapper/zadenbank
Budget 2017: 20 KEUR VEK

**Plantentuin
Meise**

OD3.3: Plantentuin Meise identificeert en karakteriseert zeldzame plantensoorten van de Belgische flora en onderzoekt de leefbaarheid van de populaties aan de hand van genetische en ecologische studies.	
Toelichting: In 2006 publiceerde het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) in samenwerking met de Plantentuin de Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest. Uit de gegevens bleek dat heel wat soorten sterk achteruit zijn gegaan en zelfs met uitsterven zijn bedreigd in onze regio. In Wallonië is de situatie vergelijkbaar. Om de bedreigde plantensoorten beter te kunnen beschermen is het belangrijk te beschikken over een goede kennis van de ecologie van de soorten alsook van de genetische samenstelling van de resterende populaties. Plantentuin Meise focust hierbij op de studie van de Belgische habitatrichtlijnsoorten en onze enige overblijvende endem. Daarnaast wordt in het kader van een extern project ook de genetische diversiteit onderzocht van <i>Gentiana pneumonantha</i> in het kader van de mogelijke impact van klimaatsverandering.	
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- De conservatiestatus van de Belgische habitatrichtlijnsoorten is bepaald aan de hand van gedetailleerde ecologische, fyto-sociologische en genetische studies.- De genetische diversiteit van Belgische en Europese populaties van de sterk afgenomen klokjesgentianen is in kaart gebracht om de mogelijke impact van klimaatsverandering te kunnen inschatten (extern project).- De populatiestructuur van <i>Sempervivum funckii</i> var. <i>aqualiense</i>, een Belgisch endem, is in kaart gebracht.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren van de onderzoeksprojecten 2017 zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad op de vergadering van 21 december 2016.	Op 20 december 2017 heeft de wetenschappelijke raad beoordeeld dat de onderzoeksprojecten gelinkt OD3.3 de gewenste progressie tonen.
Geassocieerde bedrijfsindicator: wetenschappelijke output; inkomsten (binnenhalen externe projecten en expertise-opdrachten)	
VTE 2017: 1,8 (0,5 NL, 0,9 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Fabienne Van Rossum (FR)- Anne Ronse (NL)	
Budget 2017: 30 KEUR VEK	

**Plantentuin
Meise**

OD3.4: Plantentuin Meise draagt bij tot in-situconservatie van geselecteerde plantensoorten door herintroductie en versterking van populaties in bedreigde ecosystemen.	
Toelichting: Botanische tuinen spelen een belangrijke rol in het herstel van bedreigde plantensoorten en ecosystemen via hun botanische, zaadbank en kweektechnische expertise, een unieke combinatie van vaardigheden die geen andere instellingen bieden. Botanische tuinen fungeren ook als hubs voor publieksbereik, waardoor bezoekers een inzicht krijgen in het belang van het herstel van bedreigde plantensoorten. Dankzij de combinatie van al deze voordelen is Plantentuin Meise een essentiële partner voor herintroducties en versterking van plantenpopulaties in bedreigde ecosystemen (target 4 van de GSPC).	
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- De Plantentuin is een belangrijke partner voor de herintroductie en versterking van plantenpopulaties in België.- De Plantentuin zorgt voor het oogsten van het best geschikte plantenmateriaal voor toekomstige herintroducties en versterkingen.- De Plantentuin is verantwoordelijk voor de monitoring van de op het veld getransloceerde soorten.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Verderzetting LIFE-project 'Herbages'. [extern project: 2014-2019]	Op 11 en 12 oktober 2017 vond de Life Platform meeting plaats in Plantentuin Meise. Progressie in het project is naar wens.
Mijlpaal: <ul style="list-style-type: none">- 2019: eindrapport van LIFE-project 'Herbages' voor EU	
Indicator: <ul style="list-style-type: none">- Evaluatie door EU van LIFE-project	
VTE 2017: 1,7 (1 NL, 0,7 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Sandrine Godefroid (FR)- Fabienne Van Rossum (FR)	
Budget 2017: 22 KEUR	

**Plantentuin
Meise**

OD3.5: De Plantentuin volgt voor België het botanisch luik op van de internationale verdragen aangaande biodiversiteit, zoals CITES en CBD, en rapporteert hierover naar de bevoegde overheden.	
Toelichting: Plantentuin Meise is het clearing house voor de ‘Global Strategy for Plant Conservation’ (GSPC) van de ‘Convention on Biological Diversity’. Daarnaast ontvangt de Plantentuin, ter bewaring, ook alle door de douane aangeslagen planten in het kader van de CITES wetgeving.	
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Een verbeterde opvolging van de GSPC op regionaal, nationaal en internationaal niveau.- Een volledig uitgewerkt wettelijk kader voor het bewaren van planten in de Plantentuin aangeslagen in het kader van de CITES-wetgeving.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Opmaken van CITES-rapporten over door de douane aangeslagen planten. [doorlopende actie]	In 2017 werden 4 aangeslagen zendingen aan de Plantentuin bezorgd. Van alle zendingen werd een CITES-rapport opgesteld en bezorgd aan de bevoegde instanties.
Deelnemen aan de vergaderingen van het wetenschappelijk CITES-comité. [doorlopende actie]	De Plantentuin heeft actief deelgenomen aan de vergaderingen van het wetenschappelijk CITES-comité.
Samenwerking met CITES-diensten optimaliseren en interne procedures stroomlijnen. [2017]	Er waren al een paar contacten, maar er werden nog geen nieuwe procedures opgesteld.
Opvolgen en implementeren van Nagoya [2017-2018]	De implicaties van het Nagoya protocol voor de werking van de Plantentuin werden in kaart gebracht. Er werd deelgenomen aan verschillende informatiesessies met betrekking tot dit thema. Er werden een praktische leidraad opgesteld voor het leveren van plantenmateriaal aan commerciële firma's.
Indicator: aantal opgestelde CITES-rapporten	
VTE 2017: 0,26 (0,16 NL, 0,1 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Steven Dessen (NL) – algemeen- Elke Bellefroid (NL) – CITES- Piet Stoffelen (NL) – Nagoya	
Budget 2017: 1 KEUR VEK	

3.4 Ons wetenschappelijk patrimonium valoriseren

Doorheen zijn lange geschiedenis heeft de Plantentuin constant gewerkt aan het bijeenbrengen en ontwikkelen van een uitgebreid patrimonium van collecties, zoals levende planten, herbariumcollecties, boeken, voorwerpen en instrumenten. Dit onroerend, roerend, levend en immaterieel erfgoed speelt een belangrijke rol in de werking van de Plantentuin. Boeken, archieven, specimens en zadencollecties worden door wetenschappers gebruikt, terwijl de plantenverzamelingen zowel door onderzoekers als door bezoekers worden bezocht en gewaardeerd. Dit unieke patrimonium vraagt een permanente gespecialiseerde zorg, maar is ook een onvervangbare bron van nieuwe inzichten om de missie van de Plantentuin uit te voeren in een constant veranderende wereld.

Strategische doelstelling 4

Plantentuin Meise ontwikkelt en beheert zijn wetenschappelijke en educatieve collecties en ontsluit ze voor wetenschappers en het brede publiek.

Budget 2017 SD4: 1.742 KEUR VEK + 27 KEUR VAK (EQ0-1EEG2AH-WT) (inclusief 2/3de gas- en elektriciteitskosten)

VTE 2017 SD4: 61,25 (48,75 NL + 12,5 FR)

Situering binnen organisatiestructuur; belangrijkste geconstateerde personeelsbewegingen in 2017:

- SD4 valt onder het departement Collecties.
- Aanwerving van een collectiebeheerder buitencollecties (niv. A) die deels bijdraagt aan deze SD (zie ook SD3)
- Aanwerving tuinier (niv. C) (UTB)
- Aanwerving tuinier (niv. D) (UTB)
- Pensionering tuinier (niv. C)
- Bevordering landschapsdeskundige (niv. B3) in 2017
- Bevordering bibliothecaris (niv. B2) in 2017
- Statutarisatie tuinier (niv. D1) in 2017

Operationele doelstellingen bij SD4:

- OD4.1: Plantentuin Meise actualiseert de inventaris van zijn erfgoed en collecties.
- OD4.2: Plantentuin Meise evalueert en ontwikkelt continu zijn erfgoed en collecties volgens een uitgewerkte collectiepolitiek.
- OD4.3: Plantentuin Meise optimaliseert de bewaring en het gebruik van zijn erfgoed en collecties binnen al zijn opdrachten.
- OD4.4: Plantentuin Meise verbetert de fysieke toegang tot zijn erfgoed en collecties en ontsluit ze via databanken en digitaliseringsprojecten.

OD4.1: Plantentuin Meise actualiseert de inventaris van zijn erfgoed en collecties.	
<p>Toelichting: Plantentuin Meise heeft als één van zijn opdrachten het beheren, bewaren en valoriseren van gedocumenteerde wetenschappelijke verzamelingen van levende of gedroogde planten, fungi, zaden en plantaardige weefsels. Om deze collecties ter beschikking te kunnen stellen voor de verschillende doelgroepen is het belangrijk te beschikken over een correcte inventaris. De Plantentuin beschikt over drie inventarissen: één voor de levende collecties, één voor de herbariumcollecties en één voor de bibliotheek.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle gegevens met betrekking tot de levende collecties en zadenbank worden bijgehouden en beheerd in LIVCOL en PHASEO. Omdat aantallen en locaties van planten in de tuin en in de serres continu veranderen, dient op regelmatige tijdstippen een update gemaakt te worden van de gegevens in de database. Daarnaast is het ook belangrijk verificaties uit te voeren om de correcte identificatie van de planten te kunnen garanderen. - Net zoals vele andere botanische tuinen beschikt de Plantentuin nog niet over een volledige inventaris voor zijn herbariumcollecties, die sinds het midden van de 19de eeuw werden verworven. De herbariumcollecties uit Afrika en België worden momenteel wel gescand en opgenomen in de centrale databank BGBase (zie ook OD4.4). - Voor de bibliotheek is wel een bijna volledige inventaris beschikbaar in VUBIS. <p>De Plantentuin beheert ook de archieven. Hierop wordt wetenschappelijk onderzoek verricht, meer bepaald naar de geschiedenis van de natuurwetenschappen in het algemeen en de horticultuur in het bijzonder.</p>	
Doelstellingen 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - De Plantentuin heeft doeltreffende en duurzame procedures uitgewerkt voor het continu up-to-date houden van haar inventarissen. - 40% van alle herbariumcollecties zijn opgenomen in de inventaris (momenteel 15%). - Het APGIII-classificatiesysteem is geïmplementeerd voor alle collecties. - Een digitaal platform werd uitgewerkt om gegevens van herbariumcollecties te encoderen via burgerparticipatie en -wetenschap. - Alle glasnegatieven en portretten zijn geïnventariseerd. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek op de archieven in verband met Bosmuseum/Arboretum van Tervuren. [2016-2017]	Dit onderzoek werd afgerond en resulteerde in twee wetenschappelijke publicaties en meerdere presentaties op internationale conferenties.
Update van inventaris zadenbank. [2015-2018]	De inventaris van de bewaarstock en de actieve stock werden gefinaliseerd. De inventaris van de onderzoekstock zal volgend jaar gebeuren.
Uitvoeren APG III update in LIVCOL. [2015-2017]	Momenteel wordt de update gemaakt naar APG IV ter voorbereiding van de overgang naar een nieuw databankbeheerssysteem.
Geassocieerde bedrijfsindicator: gebruik van de collecties	
Andere indicatoren: aantal registraties in databank per dag (herbarium, bibliotheek,...)	
VTE 2017: 8,05 (5,75 NL, 2,3 FR) (inclusief databasen van alle gegevens in het kader van	

**Plantentuin
Meise**

uitwisseling van stalen)

Verantwoordelijke personeelsleden:

- Ann Bogaerts (NL) – herbariumcollecties
- Régine Fabri (FR) – bibliotheek
- Denis Diagre (FR) – archieven
- Thierry Vanderborcht (NL) – levende collecties

Budget 2017: 5 KEUR VEK

<p>OD4.2: Plantentuin Meise evalueert en ontwikkelt continu zijn erfgoed en collecties volgens een uitgewerkte collectiepolitiek.</p>	
<p>Toelichting: Het kwalitatief beheer van collecties is enkel mogelijk indien er een collectiepolitiek wordt uitgewerkt en opgevolgd. Hierin moeten ook de historische, culturele en technische aspecten worden opgenomen. In functie van dergelijke collectiepolitiek kunnen collecties worden uitgebreid, behouden of afgestoten. Net zoals vele andere wetenschappelijke instellingen beschikt de Plantentuin nog niet over een allesomvattende collectiepolitiek voor zijn verschillende collecties. In 2014 werd daarom een project opgestart om hieraan te verhelpen. Hiervoor wordt samengewerkt met zowel Europese (Collection Policy Board) als internationale (The Society For The Preservation of Natural History Collections, International Council of Museums) organisaties. Deze manier van werken komt ook tegemoet aan de voorwaarden gesteld in de bruikleenovereenkomst tussen de Vlaamse en federale overheid. Op jaarbasis worden tussen de 1.000 en 2.500 nieuwe levende accessies, tussen de 4.000 en 6.200 boeken en tijdschriften en tussen de 5.000 en 20.000 (uitzonderlijk meer) herbariumspecimens verworven.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitgeschreven en geïmplementeerde collectiepolitiek voor alle collecties. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Goedkeuring collectiepolitiek voor de herbariumcollecties door wetenschappelijke raad en vertegenwoordigers federale overheid. [2016-2017]	De collectiestrategie werd bediscussieerd op de wetenschappelijke raad van 17 mei 2017. Het herwerkte document zal voorgelegd worden op de eerste wetenschappelijke raad van 2018.
Uitwerken van een collectiepolitiek voor de levende verzamelingen. [2016-2017]	Door de extra werkdruk voor het realiseren van de verschillende nieuwe tuinen (onder glas en buiten), heeft het uitschrijven van de collectiepolitiek vertraging opgelopen. De actie wordt hernomen in 2018.
Aankopen boeken en tijdschriften. [doorlopende actie]	Er werden 654 boeken en 1.880 tijdschriftnummers aangekocht.
Ontwikkelen van een geïntegreerd beheerplan voor het domein van de Plantentuin [2017-2019]	Het project werd opgestart met een eerste overleg met ANB; de verkenningnota werd opgesteld.
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2015: uitgewerkte collectiepolitiek voor de herbariumcollecties - 2017: uitgewerkte collectiepolitiek voor de levende collecties [uitgesteld tot 2018-2019] - 2017: uitgewerkte collectiepolitiek voor de bibliotheekcollecties [uitgesteld tot 2018] - 2019: een functioneel, geïntegreerd beheerplan voor het domein 	
<p>Geassocieerde bedrijfsindicatoren: waarde van de levende collecties; gebruik van de collecties</p>	
<p>VTE 2017: 3,65 (2,60 NL, 1,05 FR)</p>	
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elke Bellefroid (NL) – levende collecties 	

**Plantentuin
Meise**

- Ann Bogaerts (NL) – herbariumcollecties
- Régine Fabri (FR) – bibliotheekcollecties
- Anne Ronse (NL) – beheerplan domein

Budget 2017: 140 KEUR VEK (inclusief budget voor aankoop collecties bibliotheek, herbarium, levende verzamelingen)

<p>OD4.3: Plantentuin Meise optimaliseert de bewaring en het gebruik van zijn erfgoed en collecties binnen al zijn opdrachten.</p>	
<p>Toelichting: Het dagelijks onderhoud van het domein van 92 ha met al de aanwezige collecties is bijzonder arbeidsintensief. De 18.000 soorten levende planten vragen een specifieke zorg die verregaande automatisatie uitsluit. Onze tuiniers zijn specialisten in hun vakgebied en weten de planten met de juiste technieken te verzorgen. Ook de herbariumcollecties vragen bijzondere zorg. Collecties die terugkomen van lenen moeten correct ingelast worden en er is een sterke achterstand in de montage van nieuw binnengekomen materiaal.</p> <p>De huidige infrastructuur is niet meer aangepast voor het bewaren van sommige collecties. Dit geldt zowel voor de herbariumcollecties als voor de (sub)tropische planten ondergebracht in de kweekkassen en collectiekassen. In afwachting van de geplande renovatiewerken (zie onder SD7 en gefaseerde uitvoering masterplan) wordt alles in het werk gesteld om de collecties zo goed mogelijk te bewaren.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Infrastructuur voor de levende collecties optimaliseren (zie SD7). - Binnen de beperkingen van de huidige infrastructuur de nodige maatregelen nemen om de herbariumcollecties en boekencollecties zo goed mogelijk van verder verval te behoeden. - Binnen de beperkingen van de huidige infrastructuur teeltcondities optimaliseren voor de verschillende groepen (sub)tropische planten. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Onderhoud van alle levende collecties en domein. [doorlopende actie]	De collecties en het domein werden deskundig onderhouden.
Restauratie van grote stukken uit het bosmuseum voor tentoonstelling in het houtmuseum. [2017-2018]	Alle collectiestukken werden ontsmet. De collectiestukken die gebruikt zullen worden werden geselecteerd.
Verhuis en reiniging van de 'Cabinet of Botanical Curiosities'. [2015-2020]	De reiniging van de collecties van het 'Cabinet of Botanical Curiosities' werd verdergezet. 1.545 specimens werden ingegeven in BGBase. Voor een geleid bezoek voor studenten weeftechniek en kantwerk (KASKA DKO) werden 150 vezelspecimens (uit CBC en AWH) tentoongesteld en gepresenteerd met archief en illustraties.
Ontsmetten van de collecties door diepvriezen. [doorlopende actie]	Het ontsmetten van de herbariumspecimens door diepvriezen werd verdergezet. De populatie kevers is heel erg gedaald in de collecties die reeds werden behandeld.
Monteren en inlassen van herbariumcollecties. [doorlopende actie]	In 2017 werden 21.870 specimens gemonteerd.
Uitvoeren project 'The Belgian Plant Sentinel Network (BePSN)'. [2016-2019]	Het project 'The Belgian Plant Sentinel Network (BePSN)' werd opgestart.

**Plantentuin
Meise**

Ontwerpen en aanleggen van culinaire belevingstuin (zie ook 6.1). [2017-2018]	Atelier Arne Deruyter werd aangesteld als ontwerper op basis van hun voorontwerp. De timing wordt aangepast met opening voorzien in 2019 of 2020.
Ontwerpen en aanleggen kasteeltuin (zie ook 6.1) [2017]	De aanleg van de kasteeltuin is uitgesteld tot 2019 aangezien de werken aan de eredreef een te grote impact zullen hebben op deze zone.
Mijlpalen: - 2019: eindrapportering BePSN	
Geassocieerde bedrijfsindicator: gebruik van de collecties	
Andere indicator: aantal montages per dag (voor herbarium)	
VTE 2017: 42,6 (33,75 NL, 8,85 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden: Ann Bogaerts (NL) – herbariumcollecties Elke Bellefroid (NL) – plantenverzamelingen en domein Marc Reynders (NL) – collecties onder glas Kenneth Bauters (NL) – buitencollecties Nicole Hanquart (FR) – patrimoniumcollecties en bewaringscondities Anne Ronse (NL) – Sentinel project BePSN	
Budget 2017: 393 KEUR (investeringen mbt collecties inbegrepen) + 344 KEUR (2/3 ^{de} totale energiekost)	

<p>OD4.4: Plantentuin Meise verbetert de toegang tot zijn erfgoed en collecties via databanken en digitaliseringsprojecten.</p>	
<p>Toelichting: De collecties die bewaard worden door Plantentuin Meise moeten ook beschikbaar worden gesteld voor de verschillende belanghebbenden. Dit kan enerzijds door de fysieke toegang ertoe te verbeteren voor het grote publiek (zie SD7), maar ook door ze te ontsluiten via databanken en digitaliseringsprojecten. Digitalisatie vormt een onontbeerlijke tool om collecties en gegevens naar een internationaal doelpubliek te ontsluiten zowel met het oog op wetenschappelijk onderzoek, het verhogen van uitwisseling met partnerorganisaties als met het oog op onze bezoekers en het brede publiek. De basisgegevens en foto's van de levende collecties worden digitaal ontsloten via de online versie van LIVCOL op de website van de Plantentuin. Daarnaast worden bepaalde gegevens met betrekking tot de collecties eveneens jaarlijks aangeleverd naar andere online databases (BGCI plant search & PLANTCOL). Ook de zadenlijst (index seminum) wordt digitaal verspreid. Voor het herbarium worden de reeds gedigitaliseerde collecties online beschikbaar gesteld via het virtueel herbarium. De bibliotheekcatalogus is online beschikbaar vanaf de website van de Plantentuin en is opgenomen in de belangrijkste Belgische bibliotheekdatabanken.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1/4de van alle herbariumcollecties online beschikbaar (1 miljoen specimens). - De Plantentuin beschikt over een performante database voor al zijn collecties. - De data van de levende verzamelingen, inclusief de geolocalisatie van de bomen en struiken, zijn optimaal toegankelijk voor het brede publiek via digitale platformen (web en mobiel). - 1/3de van de levende collecties zijn fotografisch gedocumenteerd (momenteel 25%). 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitbrengen Index Seminum 2017 (papier en web). [doorlopende actie]	De Index Seminum werd online gepubliceerd en op papier verstuurd naar een beperkt aantal contacten. Het aantal aangeboden accessies nam gevoelig toe: van 549 in 2016 tot 609 in 2017. De stijging werd voornamelijk verwezenlijkt door accessies van de openluchtcollecties (+11%) en zaden met rechtstreekse wilde origine (+22%).
Uitvoeren nieuw project 'Modular interoperable database system and portal for Belgian natural history collections (NaturalHeritage). [extern project: 2017-2019]	Het NaturalHeritage project werd opgestart. Een belangrijk onderdeel van het project is het vinden van een nieuwe collectie-managementsysteem voor de levende verzamelingen. Er werd gekozen voor de Botalista software ontwikkeld door de Plantentuin van Genève. Momenteel worden de voorbereidingen gedaan om de data te transfereren.
Opvolgen van encodering van data van meer 500.000 specimens en scannen van 560.000 specimens door Picturae in het kader van het	In het kader van het DOE!-project werden in totaal 1.233.320 specimens gescand, dit is ruim meer dan de 800.000 die initieel werden voorzien

**Plantentuin
Meise**

IWT-project Digitale Ontsluiting Erfgoed (DOE !). [deel van extern project DOE!: 2017-2018]	in het project. Er werden ook reeds gegevens geëncodeerd van 737.485 specimens.
Beëindigen Linden project: digitalisatie van Linden specimens en ontsluiten via portaal Plantentuin en JSTOR global plants. [2013-2017]	Het Linden project werd afgesloten; de data werden ontsloten via het nieuwe portaal van de Plantentuin en via JSTOR global plants.
Ontwikkelen en lanceren nieuwe webportal voor de herbariumcollecties in functie van de verschillende stakeholders. [deel van extern project DOE!: 2016-2017]	De nieuwe webportal werd uitgewerkt: http://www.botanicalcollections.be .
Afsluiten 'Global Plants Initiative' voor hogere planten waarbij de herbariumtypes worden gedigitaliseerd en online consulteerbaar worden gemaakt via JSTOR, Europeana en ons eigen virtueel herbarium (in totaal 100.000 specimens). De einddatum voor het 'Global Plants Initiative' project mossen- en algentypes is 30/6/2017. [extern project: 2014-2017]	Het project 'Global Plants Initiative' werd afgerond. Alle vooropgestelde doelstellingen werden gerealiseerd.
Export van beelden van glasnegatieven en portretten naar Europeana [2017]	De beelden werden doorgestuurd naar de Erfgoedplus databank van Vlaanderen. Zij zullen de export voorzien naar Europeana. Door enkele wijzigingen in het datamodel en de dataveristen bij Europeana zal de export pas in 2018 gebeuren.
Mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">✓ 2017: Eindrapport 'Global Plants Initiative'- 2018: Eindrapport IWT-project Digitale Ontsluiting Erfgoed (DOE !)- 2019: Nieuwe databank voor de levende collecties	
Geassocieerde bedrijfsindicator: gebruik van de collecties	
Andere indicator: aantal scans per dag (voor scannen van herbariumvellen); aantal geëxporteerde beelden	
VTE 2017: 7,45 (6,65 NL; 0,8 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Thierry Vanderborght (FR) – databanken levende collecties- Sofie De Smedt (NL) – digitalisatieprojecten herbarium- Régine Fabri (FR) & Nicole Hanquart (FR) – bibliotheek	
Budget 2017: 860 KEUR VEK + 26 KEUR VAK	

**Plantentuin
Meise**

3.5 Planten en mensen (opnieuw) verbinden

Overall ter wereld voorzien specifieke plantensoorten de plaatselijke bevolking van voedsel, energie, gereedschap en werktuigen, vezels voor kleding en natuurlijke geneesmiddelen. Planten spelen ook vaak een rol in culturele expressie en religie. Een gedegen kennis van de plantenwereld is voor elke beschaving onontbeerlijk. Planten zijn cruciale elementen in de strijd tegen hongersnood, ziekte en extreme armoede.

Door een sterke urbanisatie dreigt veel verworven kennis verloren te gaan. Daarnaast slinkt het aantal opleidingen met een brede visie over plantkunde zienderogen.

Onze onderzoekers delen en verspreiden hun kennis en expertise over de herkenning, de verspreiding, het voorkomen en het gebruik van planten (taxonomie, floristiek, ecologie, etnobotanie). Ze zetten zich ook in om jongeren en volwassenen te stimuleren om carrières te ontwikkelen in de plantkunde en de horticultuur.

Strategische doelstelling 5

Plantentuin Meise stelt zijn expertise actief ten dienste van externe gebruikers en tekent cultuurgebonden kennis van planten op.

Budget 2017 SD5: 30 KEUR VEK (EQ0-1EEG2AH-WT)

VTE 2017 SD5: 3,56 (3,01 NL + 0,55 FR)

Situering binnen organisatiestructuur; belangrijkste geconstateerde personeelsbewegingen in 2017:

- SD 5 wordt gedeeld door het departement onderzoek en het departement publiekswerking.
- Geen personeelsbewegingen.

Operationele doelstellingen bij SD5:

- OD5.1: Plantentuin Meise stelt zijn wetenschappelijke kennis ten dienste van het grote publiek en ontwikkelt daartoe een webportaal met aangeboden expertises.
- OD5.2: Plantentuin Meise stelt zijn expertise ten dienste van projecten met betrekking tot capaciteitsversterking in Afrika.
- OD5.3: Plantentuin Meise wordt de referentie voor etnomycologisch onderzoek in Afrika.
- OD5.4: Plantentuin Meise speelt een actieve rol in de omkadering van studenten tijdens hun opleiding en stelt een programma op om een meer prominente plaats in te nemen in o.a. botanisch en tuinbouwkundig onderwijs.

**Plantentuin
Meise**

OD5.1: Plantentuin Meise stelt zijn wetenschappelijke kennis ten dienste van het grote publiek en ontwikkelt daartoe een webportaal met aangeboden expertises.	
Toelichting: De Plantentuin biedt heel wat diensten aan voor het grote publiek en voor bedrijven. Momenteel is het aanbod echter niet eenvoudig terug te vinden op de website. De Plantentuin mist hierdoor waarschijnlijk heel wat opportuniteiten. Om daaraan te verhelpen moet bij het herwerken van de website gezorgd worden voor een duidelijk portaal waarbij alle aangeboden expertises worden samengebracht.	
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Alle expertise van de Plantentuin beschikbaar vanaf één webportaal.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Bestaande informatie aanbieden op nieuwe website [2017-2018]	Realisatie van nieuwe website werd opgestart.
Geassocieerde bedrijfsindicator: inkomsten	
VTE 2017: 0,16 (0,06 NL, 0,1 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Steven Dessen (NL)- Koen Es (NL)- Franck Hidvégi (FR)	
Budget 2017: budget bij SD6	

**Plantentuin
Meise**

OD5.2: Plantentuin Meise stelt zijn expertise ten dienste van projecten met betrekking tot capaciteitsversterking in Afrika.	
Toelichting: De Plantentuin heeft unieke expertise in huis met betrekking tot capaciteitsversterking in Afrika. Sinds 2004 heeft de Plantentuin (terug) met succes projecten geleid in Midden-Afrika, vooral in de Democratische Republiek Congo. Momenteel is de Plantentuin betrokken bij de rehabilitatie van het herbarium van Yangambi in het kader van een FLEGT-project en de landschappelijke aanleg rondom een waterkrachtcentrale in Virunga Nationaal Park met daaraan gekoppeld de ontwikkeling van een bewustmakingsprogramma. Voor deze projecten wordt samengewerkt met de lokale partners, waaronder het ICCN (Institut Congolais pour la Conservation de la Nature) en het INERA (Institut National pour l'Etude et la Recherche Agronomiques).	
Doelstellingen 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - Bestendigen van de positie van de Plantentuin als betrouwbare partner in capaciteitsversterkende projecten in Afrika. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren van acties opgenomen in FED (11ème) – ‘Fonds Européen de Développement’ [extern project: 2017-2020; zie ook OD3.2]	De acties die werden voorzien in het project ‘Fonds Européen de Développement’ werden uitgevoerd zoals vooropgesteld.
Maken van film over de activiteiten van de Plantentuin in Virunga Nationaal Park. [extern project: 2017]	De film werd gemaakt en is beschikbaar op https://youtu.be/gNrETAqHwCo . Beelden werden eveneens gebruikt in de reportages uitgezonden op Plattelands TV (‘de seizoenen van Meise’)
Uitvoeren van opdracht in Virunga Nationaal Park. [extern project: 2015-2018]	De structurele samenwerking met het Virunga Nationaal Park werd verdergezet. Een actie werd opgestart om 15.000 bomen te planten rond het park. Deze actie is complementair met de acties met betrekking tot landschapsaanleg en milieueducatie.
Mijlpaal:	
<ul style="list-style-type: none"> - 2020: eindrapportering FED (11ème) voor CIFOR 	
Geassocieerde bedrijfsindicator: inkomsten (via externe projecten en consultancy opdrachten)	
Andere indicatoren: evaluaties door externe financiers.	
VTE 2017: 1 (NL)	
Verantwoordelijk personeelslid: Francesca Lanata (NL)	
Budget 2017: 15 KEUR	

**Plantentuin
Meise**

OD5.3: Plantentuin Meise wordt de referentie voor etnomycologisch onderzoek in Afrika.	
Toelichting: Wilde eetbare paddenstoelen worden verzameld en geconsumeerd door miljoenen mensen wereldwijd. Ook in grote gebieden van Midden- en Zuidelijk Afrika bestaat er een lange traditie in de consumptie van wilde eetbare paddenstoelen. Ze vormen een belangrijke toevoeging aan het normale dieet en kunnen zorgen voor extra inkomsten. Vele soorten spelen ook een belangrijke ecologische rol door de symbiotische relaties die ze vormen met bomen. De bomen van de miombobossen van Midden- en Zuidelijk Afrika zouden zelfs niet bestaan zonder hun schimmelpartners. De Plantentuin heeft een lange traditie in het bestuderen van eetbare paddenstoelen in Afrika. Daarbij worden ook de lokale gebruiken in kaart gebracht en worden de geconsumeerde soorten taxonomisch beschreven en professioneel geïllustreerd. Het economisch belang van de eetbare paddenstoelen wordt ook ingeschat en als argument gebruikt voor het beschermen van de nog resterende Afrikaanse bosgebieden.	
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Versterken van de positie van de Plantentuin als etnomycologisch expertencentrum onder andere door de creatie van een website en Smartphone app voor identificatie van eetbare paddenstoelen uit tropisch Afrika.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Publicatie van een boek over eetbare paddenstoelen uit Katanga. [2015-2017]	Het boek is in press in de reeks ABC-taxa.
Realiseren van website ivm eetbare paddenstoelen van de regio van de Afrikaanse grote meren. [2017]	De website ivm eetbare paddenstoelen van de regio van de Afrikaanse grote meren werd gelanceerd: www.efta-online.org
Mijlpaal: <ul style="list-style-type: none">✓ 2017: Publicatie boek eetbare paddenstoelen van Katanga (initiële streefdatum was 2016; werd uitgebracht op 15 januari 2018)	
Geassocieerde bedrijfsdoelstellingen: wetenschappelijke output; inkomsten (externe projecten en consultancy opdrachten)	
VTE 2017: 1,55 (1,3 NL; 0,25 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Jérôme Degreef (FR)- André De Kesel (NL)	
Budget 2017: 15 KEUR	

**Plantentuin
Meise**

<p>OD5.4: Plantentuin Meise speelt een actieve rol in de omkadering van studenten tijdens hun opleiding en stelt een programma op om een meer prominente plaats in te nemen in o.a. botanisch en tuinbouwkundig onderwijs.</p>	
<p>Toelichting: De Plantentuin heeft expertise in huis die in verschillende opleidingen van pas kan komen: van horticulturele opleidingen in het middelbaar over landschapsarchitectuuropleidingen aan hogescholen tot biologisch georiënteerde richtingen aan universiteiten. Onze personeelsleden begeleiden dan ook al heel wat stages en zijn soms copromotor van eindwerken en doctoraten. Het potentieel is echter groter dan wat vandaag gerealiseerd wordt. Het is daarom belangrijk actief op zoek te gaan naar mogelijke partners zodat de in de Plantentuin aanwezige expertise en collecties gevalideerd kunnen worden via de formele educatiekanalen.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De Plantentuin heeft een strategisch plan opgesteld om zijn positie in het onderwijsveld te verstevigen. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Begeleiden van master- en doctoraatsstudenten.	Er werden zes master- en 24 doctoraatsstudenten begeleid door wetenschappers van de Plantentuin.
Begeleiden van studenten en stagiairs.	In 2017 werden 24 studenten stagiairs begeleid.
Onderwijsopdrachten uitvoeren aan Vlaamse en Franstalige universiteiten.	In 2017 werden onderwijsopdrachten uitgevoerd voor de KU Leuven, UA, UGent. Daarnaast werden gastlessen gegeven aan buitenlandse universiteiten: Mae Fah Luang (Thailand) en UNIKIS (D.R. Congo).
Geassocieerde bedrijfsindicator: wetenschappelijke output	
Andere indicatoren: aantal stagiairs, aantal master- en doctoraatsstudenten	
VTE 2017: 0,85 (0,65 NL, 0,2 FR) (inclusief begeleidingstijd)	
Verantwoordelijke personeelsleden:	
<ul style="list-style-type: none"> - Frederik Leliaert (NL) - Piet Stoffelen (NL) - Koen Es (NL) 	
Budget 2017: geen budget voorzien, benodigde werkingsbudgetten onder de verschillende andere OD's.	

3.6 Inspireren en informeren

De Plantentuin huisvest 18.000 verschillende soorten planten verspreid over een historisch domein van 92 hectaren. Het is een prachtige en gevarieerde groene zone en een bron van vreugde, verwondering, inspiratie en kennisvergaring die elk jaar ongeveer 120.000 bezoekers aantrekt.

Door het inzetten van een breed gamma aan plantenpresentaties, tentoonstellingen, webpagina's, wetenschappelijke communicatie-instrumenten, evenementen, informele leeractiviteiten, sensibiliseringsinstrumenten en ervaringsgerichte educatieve activiteiten heeft de Plantentuin het potentieel om de opvatting van mensen over het belang van planten voor het menselijke welzijn te veranderen en het vitale belang van plantensoorten te benadrukken. Voortbouwend op dit inzicht kunnen mensen verder gestimuleerd worden op een duurzame en verantwoorde wijze te handelen.

Strategische doelstelling 6

Plantentuin Meise heeft een internationale uitstraling als boeiende en educatieve bezoekersattractie die breed maatschappelijk verankerd is.

Budget 2017 SD6: 780 KEUR VEK 933 VAK (EQ0-1EEG2AH-WT)

VTE 2017 SD7: 22 (20,1 NL + 1,9 FR)

Situering binnen organisatiestructuur; belangrijkste geconstateerde personeelsbewegingen in 2017:

- SD6 valt onder het departement Publiekswerking, met ondersteuning vanuit departement Collecties voor het aanleggen van tuinen, plantendisplay's,...
- Aanwerving personeelslid (niv. A) als uitzonderlijke en tijdelijke behoefte om de realisatie van het houtmuseum te coördineren.
- Aanwerving MICE-verantwoordelijke (niv. C)
- Aanwerving medewerker communicatie (niv. C) UTB
- Aanwerving verkoopsmedewerker (niv. C) UTB
- Uitstroom MICE-verantwoordelijke (niv. B)
- Uitstroom verkoopsmedewerker (niv. D)
- Bevordering medewerker evenementen en promotie (niv. B2)

Operationele doelstellingen bij SD6:

- OD6.1: Plantentuin Meise ontwikkelt en differentieert zijn toeristisch aanbod en profileert zich als een nationale en internationale bezoekersattractie.
- OD6.2: Plantentuin Meise versterkt zijn eigen educatief aanbod voor verschillende doelgroepen in het kader van het STEM-beleid van de Vlaamse overheid.
- OD6.3: Plantentuin Meise versterkt bestaande en ontwikkelt nieuwe gemeenschapsinitiatieven om een bredere maatschappelijke en regionale verankering te verzekeren.

**Plantentuin
Meise**

<p>OD6.1: Plantentuin Meise ontwikkelt en differentieert zijn toeristisch aanbod en profileert zich als een nationale en internationale bezoekersattractie.</p>	
<p>Toelichting: Naast een wetenschappelijke opdracht, vervult de Plantentuin ook een museale, toeristische en educatieve functie die moet bijdragen aan de bewustwording en de vorming van het publiek. In het masterplan zijn verschillende initiatieven voorzien om de infrastructuur voor de bezoekers te verbeteren. Deze zijn opgenomen in de strategische doelstelling 7. Om meer bezoekers aan te trekken moet ook het toeristische aanbod worden uitgebreid en aangepast aan de wensen van de verschillende toeristische (nationale en internationale) doelgroepen. Dit zal op twee manieren gebeuren: enerzijds door het ontwikkelen van kwaliteitsvolle plantencollecties en permanente tentoonstellingen, anderzijds door het organiseren van events en tijdelijke tentoonstellingen. Bij de events en tijdelijke tentoonstellingen wordt gemikt op drie doelgroepen: (1) families met kinderen, (2) plantenliefhebbers en (3) kunstliefhebbers. Om alle initiatieven te stroomlijnen zal een toeristisch businessplan worden uitgewerkt waarbij de toeristische studie van ZKA uitgevoerd in 2008 als basis zal dienen. Hierbij zullen een aantal thematische lijnen uitgewerkt worden die moeten toelaten de Plantentuin op termijn ook internationaal te promoten. Inhoudelijk wordt hiervoor samengewerkt met Toerisme Vlaanderen.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een constante stijging van het aantal bezoekers (conform de bedrijfsindicator). Zodra de onthaalinfrastructuren (hoofdingang en Meise-ingang) aangelegd zijn en de parking is uitgebreid (2018/2019) moet een verdubbeling van het aantal bezoekers in vergelijking met 2013 de doelstelling zijn (van 90.000 naar 180.000). - Een toekomstgericht toeristisch businessplan met een duidelijke strategie om vanaf 2020 de Plantentuin ook internationaal te profileren als kwalitatieve toeristische bestemming. 	
<p>Acties 2017:</p>	<p>Rapportering 2017:</p>
<p>Uitvoeren van het hefboomproject 'Plantentuin 2.0' van Toerisme Vlaanderen [extern project: 2017-2021) met volgende acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Actie 1: Realisatie bezoekersinfrastructuur (zie ook OD7.1) o Actie 2: Realisatie welkomsttuin o Actie 3: Aanleg formele tuin en magisch moeras (zie ook OD4.3) o Actie 4: Aanleg culinaire belevingstuin (zie ook OD4.3) o Actie 5: Volledige renovatie Plantenpaleis (zie ook OD7.2) o Actie 6: Versterken zichtbaarheid Vlaams meesterschap in de tuin (zie ook rozentuin onder OD3.2) o Actie 7: Aankleden tentoonstellingsruimte in Groene Ark o Actie 8: versterken toeristische 	<p>Acties 1, 2, 4, 6 en 8 van het hefboomproject 'Plantentuin 2.0' werden opgestart:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Actie 1: Definitief ontwerp voor de onthaalgebouwen werd goedgekeurd; aanbestedingsdossier werd ontvangen. o Actie 2: Atelier Arne Deruyter werd aangesteld als ontwerper. Een voorontwerp werd goedgekeurd. o Actie 4: Atelier Arne Deruyter werd aangesteld als ontwerper op basis van hun voorontwerp. o Actie 6: Definitief ontwerp van Buro voor Vrije Ruimte werd goedgekeurd; de werken zijn aanbesteed. De uitvoering is gepland voor 2018; opening 2019. In 2017 werd de Vlaamse horticuultuur in de kijker geplaatst aan de hand van chrysanten en knolbegonia's. o De verhaallijnen werden verfijnd en

**Plantentuin
Meise**

beleving aan de hand van vijf verhaallijnen en realisatie van belevingselementen in samenwerking met een toeristisch conceptbureau	definitief vastgelegd: in de toekomst zullen zes verhaallijnen worden ontwikkeld. Dit zal volgend jaar in detail worden uitgewerkt.
Realiseren tentoonstelling en catalogus 'Reis tussen kunst en wetenschap, botanische expedities' [2016-2017]	De tentoonstelling vond plaats van 21 maart tot 26 november in het kasteel.
Realiseren tentoonstelling en catalogus over botaniseertrommels [2017-2018]	De tentoonstelling is in voorbereiding en wordt wellicht pas in 2019 gerealiseerd.
Organiseren van Floridylle cyclus: Winter – Lente – Zomer – Herfst [doorlopende actie]	De floridylles vonden plaats en konden terug heel wat bezoekers overtuigen om de Plantentuin te bezoeken.
Organiseren van orchideeënspektakel FloriMundi [frequentie nog te bepalen]	Er werd beslist het orchideeënspektakel FloriMundi niet te organiseren, maar in plaats daarvan negen zondagen de opening van de vernieuwde serre vleugel van het Plantenpaleis te vieren. FloriMundi zal pas in 2021 of 2022 opnieuw georganiseerd kunnen worden, wanneer er serres beschikbaar zullen zijn waar planten tijdelijk kunnen worden opgeslagen.
Realiseren tentoonstelling 'Expo Gallen'. [2017]	De tentoonstelling vond plaats van 17 december 2016 tot 12 maart 2017.
Realiseren fototentoonstelling 'Herfst'. [2017]	De tentoonstelling vond plaats van 17 december 2016 tot 12 maart 2017.
Realiseren tentoonstelling 'Open veld, leesbaar veld'. [2017]	De tentoonstelling vond plaats van 12 december 2016 tot 12 maart 2017.
Realiseren tentoonstelling 'Happy Birthday Rembert Dodoens'. [2017]	De tentoonstelling vond plaats van 29 juni tot 31 augustus.
Realiseren tentoonstelling 'Cogniaux'. [2017]	Deze tentoonstelling is niet doorgedaan.
Realiseren tentoonstelling 'Les Eaux Dormantes'. [2017]	De tentoonstelling werd geopend op 15 december en loopt nog tot 22 april 2018.
Daarnaast zijn er thematische wandelingen, maandelijkse zondagswandelingen, per seizoen een aangepast Amarylloparcours voor kinderen, ikebanatentoonstellingen, bonsaitentoonstelling, Dag van de Wetenschap,... [2017]	Volgende zaken werden in 2017 georganiseerd: <ul style="list-style-type: none"> ✓ 12 thematische zondagswandelingen ✓ 4 aan de seizoenen aangepast kinderparcours (Amaryllo) ✓ 2 Ikebanatentoonstellingen ✓ Bonsaitentoonstelling ✓ Dag van de Wetenschap
Uitwerken nieuwe website. [2016-2018]	De vernieuwing van de website werd opgestart.

**Plantentuin
Meise**

	Er zal samengewerkt worden met Pepered.
Mijlpalen:	
<ul style="list-style-type: none">✓ 2016: toeristisch businessplan voor de Plantentuin- 2018: opening Rozentuin [opening zomer 2018 uitgesteld tot 2019]- 2018: realisatie culinaire belevingstuin [opening zomer 2018 uitgesteld tot 2019/2020]- 2019: realisatie Welkomstuin bij hoofdingang [opening samen met opening bezoekerscentrum]- 2019: realisatie formele tuin- 2021: realisatie magisch moeras- 2021: opening volledig gerenoveerde Plantenpaleis- 2020: inrichting tentoonstellingsruimte in de Groene Ark [uitgesteld tot 2021]	
Geassocieerde bedrijfsindicator: gerealiseerde betrokkenheid van het publiek	
Andere indicatoren: tevredenheid bezoekers (exit-enquêtes), resultaten mystery shopper	
VTE 2017: 17,45 (17,05 NL, 0,4 FR), inclusief personeel kassa, tuinwinkel en onthaal	
Verantwoordelijk personeelslid:	
<ul style="list-style-type: none">- Koen Es (NL)- Elke Bellefroid (NL)	
Budget 2017: 353 KEUR VEK + 16 VAK (inclusief promotie) & 374 VEK + 895 VAK (TV)	

OD6.2: Plantentuin Meise versterkt zijn eigen educatief aanbod voor verschillende doelgroepen in het kader van het STEM-beleid van de Vlaamse overheid.	
Toelichting: Plantentuin Meise biedt verschillende ateliers en rondleidingen aan aangepast aan de eindtermen van het onderwijs of de noden van de opleidingen van hogescholen en universiteiten. In functie van formele bevragingen willen we dit aanbod verder versterken. Daarnaast willen we het aanbod ook beter bekend maken bij de verschillende doelgroepen. Op die manier wil de Plantentuin actief bijdragen aan het STEM-beleid van de Vlaamse overheid.	
Doelstellingen 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - Een stijging van het aantal bezoeken gelinkt aan formele educatie. - De realisatie van een permanent interactief planten- en houtmuseum. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitwerking en realisatie van houtmuseum in overleg met alle stakeholders. [2016-2018].	Het definitief ontwerp van het tentoonstellingsconcept voor het houtmuseum door Mimesis werd goedgekeurd. De realisatie van de verschillende tentoonstellingselementen werd opgestart.
Organisatie van de 'Journées techniques de l'Education' van de 'Jardins botaniques de France et des Pays francophones' in de Plantentuin van 21-23 maart 2017. Het thema is 'educational innovation in the Botanical Gardens'. [verplaatst van 2016 naar 2017]	De 'Journées techniques de l'Education' van de 'Jardins botaniques de France et des Pays francophones' vonden plaats in de Plantentuin van 21-23 maart 2017.
Versterken van educatief aanbod voor Franstaligen. [2016-2019]	In 2017 werd met de gemeente St-Gillis samengewerkt in het project 'Belles de ma rue'. Het educatief aanbod werd gepromoot tijdens le marché du printemps à la FWB (april) en tijdens het Educpass event in september.
Uitwerken van workshop 'Virunga Challenge' [2016-2017]	De workshop 'Virunga challenge' werd uitgewerkt en is nu beschikbaar voor de tweede graad secundair onderwijs.
Uitvoeren van EU-project 'BigPicNic' [extern project: 2016-2019]	Drie piloottentoonstellingen rond voedsel en voedselzekerheid werden opgezet in de Plantentuin. De derde partnermeeting van BigPicNic ging door in de Plantentuin van 22 tot 24 november.
Uitwerken workshops in het kader van Bos-onlineproject [extern project: 2016-2017]	De workshops werden uitgewerkt in het kader van STEM voor 16- tot 18-jarigen. De workshops zullen vanaf april 2018 worden aangeboden aan alle scholen.
Startmoment 'Week van de Bij' in Plantentuin Meise [2017-2018]	Het startmoment van de 'Week van de Bij' zal plaatsvinden op 27 mei 2018 in de Plantentuin.

**Plantentuin
Meise**

Mijlpaal:	
- 2018: Opening houtmuseum	
- 2018: Startmoment 'Week van de Bij' in Plantentuin Meise	
- 2019: Rapportering BigPicNic project aan EU	
Geassocieerde bedrijfsindicator: gerealiseerde betrokkenheid van het publiek	
VTE 2017: 3,45 VTE (1,95 NL, 1,5 FR) (inclusief geven van de ateliers)	
Verantwoordelijk personeelslid:	
- Koen Es (NL)	
Budget 2017: 20 KEUR VEK en 22 KEUR VAK	

<p>OD6.3: Plantentuin Meise versterkt bestaande en ontwikkelt nieuwe gemeenschapsinitiatieven om een bredere maatschappelijke en regionale verankering te verzekeren.</p>	
<p>Toelichting: Plantentuin Meise wil zich profileren als een sociale organisatie en wil het grote publiek zoveel mogelijk betrekken bij zijn werking; de Plantentuin voor iedereen. Er wordt ook gestreefd naar een goede samenwerking met de twee gemeenten waarop de Plantentuin is gelegen: Wemmel en Meise.</p> <p>De Plantentuin beschikt nu reeds over een erg actieve vrijwilligerswerking (c. 100 vrijwilligers goed voor 8 VTE) en neemt actief deel aan allerlei gemeenschapsinitiatieven (o.a. Platform Jongeren voor de Samenleving) en stelt stageplaatsen voor aan zowel middelbare scholen als universiteiten. Het betreft meestal relatief recent opgestarte initiatieven die de nodige opvolging en evaluatie vragen. Daarnaast wil de Plantentuin een deel van zijn middelen verkrijgen via sponsoring, ofwel door bedrijven ofwel door individuele giften/bijdragen. In 2014 slaagde de Plantentuin er reeds in in-kind sponsoring te verwerven voor Flori Mundi. In 2015 zullen de strategieën uitgewerkt worden om op een meer structurele manier sponsoring te verwerven.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De vrijwilligerswerking is verder geoptimaliseerd en het aantal vrijwilligers stijgt tot het equivalent van 10 VTE. - De sociale rol van de Plantentuin is duidelijk gedefinieerd volgens de maatschappelijke trends; de werking van het steunpunt vakantieparticipatie is verankerd in deingangswerking. - De samenwerking met de gemeenten Wemmel en Meise is geëvalueerd en vastgelegd in een lange-termijn samenwerking waarbij een win-win situatie wordt nagestreefd. - De Plantentuin beschikt over een uitgewerkte strategie om sponsors aan te trekken en past die succesvol toe. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Opvolgen van vrijwilligerswerking. [doorlopende actie]	Het aantal vrijwilligers steeg verder tot 132. Het aantal gepresteerde uur was 16.204 wat overeenkomt met 10,66 VTE, een stijging ten opzichte van 2016.
Aanbieden van stageplaatsen voor de verschillende doelgroepen. [doorlopende actie]	In totaal werden 32 stageplaatsen aangeboden
In de praktijk zetten van de vriendenwerking. [2015-2017]	De vriendenwerking werd opgestart. Er wordt nu een onderscheid gemaakt tussen jaarkarhouders en vrienden van de Plantentuin. De eerste fiscale giftenfolder werd verspreid en de eerste giften werden ontvangen.
Verderzetten zoektocht naar tijdelijke en structurele sponsors voor allerlei evenementen. [doorlopende actie]	De sponsorovereenkomst (2016-2018) met DCM liep verder twv. 25.000 per jaar. Voor de verschillende events werden kleinere sponsordeals afgesloten (ruilovereenkomsten), onder andere met Ring TV, het Nieuwsblad, Plattelands TV en Radio Nostalgie.
Initiatieven rond lokale verankering bestendigen	De samenwerking met de lokale besturen van

**Plantentuin
Meise**

(Meise jogging, dag van de Wemmelaar, samenwerking koor Helicante Meise, muziekschool Meise en Gemeenschapscentra Meise en Wommel). [doorlopende actie]	Wommel en Meise en met verschillende lokale verenigingen werd verdergezet. Enkele voorbeelden: organisatie van Plantentuinjogging in samenwerking met de Meelopers van Meise, sportdag gemeentepersoneel in de Plantentuin, dag van de Wemmelaar, optocht brandweerwagens, ...
Geassocieerde bedrijfsindicator: Inkomsten (voor deel sponsoring)	
Andere indicatoren: <ul style="list-style-type: none">- Aantal vrijwilligers (in aantal en VTE)- Aantal jaarkaarthouders/vrienden	
VTE 2017: 1,1 (NL)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Katrien Clarysse (NL)- Koen Es (NL)- Valérie Charavel (FR)	
Budget 2017: 33 KEUR VEK	

**Plantentuin
Meise**

3.7 State-of-the-art bezoekers- en onderzoeksinfrastructuur realiseren

Plantentuin Meise situeert zich in een historisch landschap van 92 ha waarvan de geschiedenis teruggaat tot de vroege middeleeuwen. Het domein huisvest meer dan 50 bouwwerken, waaronder ondergrondse ijskelders, tropische plantenserres, een middeleeuws kasteel en verschillende onderzoeks- en dienstgebouwen. Door jarenlang uitblijven van investeringen in de infrastructuur van de Plantentuin zijn de meeste gebouwen in zeer slechte staat en zijn investeringen vereist. Hiermee willen we de wetenschappelijke collecties, die op internationaal vlak hoge faam genieten, veilig en duurzaam bewaren en zo mee een aantrekkelijke onderzoeksomgeving creëren. Er zal ook geïnvesteerd worden in een verbeterde onthaalinfrastructuur zodat Plantentuin Meise internationale uitstraling krijgt, zowel als onderzoeksinstelling als toeristische bestemming.

Strategische doelstelling 7

Plantentuin Meise realiseert state-of-the-art bezoekers- en onderzoeksinfrastructuur

Budget 2017 SD7: 1.411 KEUR VEK + 711 KEUR VAK (EQ0-1EEG2AH-WT) & 2.596 KEUR VEK + 1.033 KEUR VAK (FFEU).

VTE 2017 SD7: 31,39 (29,09 NL + 2,3 FR)

Situering binnen organisatiestructuur; belangrijkste geconstateerde personeelsbewegingen in 2017:

- SD7 valt onder de technische dienst in samenspraak met de drie departementen.
- Aanwerving twee klusjesmannen (niv. D)
- Bevordering medewerker IT/elektrische installaties (niv. B2)

Operationele doelstellingen bij SD7:

- OD7.1: Plantentuin Meise realiseert een functionele en eigentijdse ingangsinfrastructuur in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.
- OD7.2: Plantentuin Meise vervolledigt de renovatie van het Plantenpaleis in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.
- OD7.3: Plantentuin Meise bouwt een nieuw state-of-the-art serrecomplex voor de levende plantencollecties in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.
- OD7.4: Plantentuin Meise renoveert de historische folly's binnen het domein in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.
- OD7.5: Plantentuin Meise actualiseert zijn onderzoeksapparatuur.
- OD7.6: Plantentuin Meise onderhoudt zijn gebouwen en wegen, voert (correctief) onderhoud uit en bewaakt het domein.

**Plantentuin
Meise**

<p>OD7.1: Plantentuin Meise realiseert in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen een functionele en eigentijdse ingangsinfrastructuur.</p>	
<p>Toelichting: De onthaalinfrastructuur van de Plantentuin is momenteel ondermaats. Als de Plantentuin wil uitgroeien tot een bezoekersattractie met internationale uitstraling, dan dient hierin geïnvesteerd te worden. De Plantentuin heeft momenteel twee ingangen: de hoofdingang en de ingang ter hoogte van Meise dorp. Beide ingangen zullen ook naar de toekomst toe behouden blijven om op piekdagen de bezoekersstroom te kunnen verwerken. Bovendien wordt een tramhalte gepland ter hoogte van de carpoolparking van Meise dorp, zodat de Meise ingang aan belang zal winnen. Een nieuwe parking wordt aangelegd worden de Nieuwelaan en de A12 ter hoogte van de hoofdingang. Naast de inganggebouwen zelf wordt ook de parvis en de eredreef heraangelegd en wordt de Vlaamse hoeve gerenoveerd. De kantoren van de publiekswerking en de conciërge zullen hier worden gehuisvest. De hoofdingang zal ook plaats bieden aan een regionaal toeristisch infokantoor. De realisatie van beide ingangen zal gebeuren in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realisatie van nieuw ingangsgedouw aan de ingang Meise (2017-2019). - Renovatie Vlaamse hoeve (2017-2019). - Realisatie van nieuw ingangsgedouw aan de hoofdingang (2017-2019). 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
In samenwerking met Nu Architectuuratelier en het Facilitair Bedrijf definitieve plannen opstellen en lastenboeken opmaken voor de bezoekerscentra ingang Meise & hoofdingang en de renovatie van de Vlaamse hoeve. [2017]	Het definitief ontwerp en de bijhorende lastenboeken werden opgesteld.
In samenwerking met het Facilitair Bedrijf wordt de haalbaarheid van de renovatie van het herbariumgebouw uitgevoerd. [2017]	Het studie bureau Ingenium heeft een haalbaarheidsstudie uitgevoerd. Ze stellen vijf mogelijk scenario's voorop. Deze zullen worden geanalyseerd en meegenomen worden in de verdere uitvoering van het masterplan.
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2019: Opening ingang Meise - 2019: Opening bezoekerscentrum hoofdingang - 2019: Opening gerenoveerde Vlaamse hoeve 	
<p>VTE 2017: 0,22 (NL)</p>	
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Danny Swaerts (NL) – bouwtechnisch - Christel Dardenne (NL) – bouwtechnisch - Koen Es (NL) – toeristisch 	
<p>Budget 2017: 266 KEUR VEK + 80 KEUR VAK (FFEU)</p>	

**Plantentuin
Meise**

OD7.2: Plantentuin Meise vervolledigt de renovatie van het Plantenpaleis in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.	
Toelichting: De volledige casco en de technische infrastructuur van alle 13 publieke serres van het Plantenpaleis werden reeds vernieuwd, hierdoor kan het Plantenpaleis zijn eerste functie vervullen: de juiste condities handhaven om de collectie levende planten te huisvesten. Het Plantenpaleis heeft daarnaast ook een belangrijke toeristische functie. Daarom werd reeds in acht van de dertien kassen infrastructuur voor de bezoekers geïnstalleerd. Dit project heeft als doel de vijf resterende grote serres van het Plantenpaleis toeristisch te ontsluiten en de onthaalzone van het serrecomplex binnen een bestek van 4 jaar te ontwikkelen. Hierdoor kan het Plantenpaleis opnieuw als volwaardige toeristische attractie fungeren. Ook een aantal technische problemen moeten nog worden aangepakt: probleem van betonrot en gebruik van schermdoeken om stookkosten te doen dalen. In 2014 werd reeds met succes een subsidie (onder het Impulsprogramma) aangevraagd bij Toerisme Vlaanderen voor de renovatie van kassen F en G.	
Doelstelling 2019: - Volledige renovatie van het Plantenpaleis inclusief buitenaanleg.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Opvolging werken door aannemers PPR-Vibed en Krinkels in samenwerking met het Facilitair Bedrijf. [2016-2017]	De werken werden voor 90% gerealiseerd. De resterende werken werden uitgesteld omwille van het slechte weer. Ze zullen mei/juni 2018 worden beëindigd.
Beplanting kas F, G en E door APM (VTE onder OD4.3). [2016-2017]	De werken werden volledig gerealiseerd. De opening vond plaats op 24 september 2017.
Opvolgen van werken voor realisatie binnenaanleg serres E en F. [2016-2017].	De werken werden volledig gerealiseerd. De opening vond plaats op 24 september 2017.
Uitvoeren actie 5 (aanleg kassen I en H) van het hefboomproject 'Plantentuin 2.0' van Toerisme Vlaanderen. [deel van extern project 'Plantentuin 2.0': 2016-2021]	Deze actie is nog op schema.
Mijlpaal: ✓ 2017: opening vernieuwde noordkant Plantenpaleis, inclusief hernieuwde buitenaanleg - 2021: opening volledig gerenoveerde Plantenpaleis	
VTE 2017: 0,37 (NL)	
Verantwoordelijke personeelsleden: - Danny Swaerts (NL) – landschappelijk - Christel Dardenne (NL) – bouwtechnisch - Elke Bellefroid (NL) - Marc Reynders (NL) – beplanting - Koen Es (NL) – educatieve aspecten - Steven Dessen (NL)	
Budget 2017: 227 KEUR VEK & 2.025 KEUR VEK + 74 KEUR VAK (FFEU)	

**Plantentuin
Meise**

OD7.3: Plantentuin Meise bouwt in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen een nieuw state-of-the-art serrecomplex voor de levende plantencollecties.	
Toelichting: De levende planten met een conservatie- en/of onderzoekswaarde zijn momenteel ondergebracht in twee serrecomplexen die niet toegankelijk zijn voor het publiek: de collectiekassen en de kweekkassen. Beide complexen werden gebouwd tussen 1947 en 1961. Reeds in 1985 wees een energiestudie uit dat ze erg bouwvallig waren en ze dringend vervangen moesten worden. Een aantal serres werden toen ook vervangen, maar de meeste niet. De toestand van de serres is nu ronduit dramatisch en gevaarlijk. Er is constant gevaar voor vallend glas en de constructies zelf worden enkel rechtgehouden door het stutwerk. Er is momenteel een verbod om te werken in deze serres bij sterke wind (70 km/h) en in sommige galerijen werd een extra veiligheidsnet gespannen. Twee serres zijn reeds ingevallen. De realisatie van een nieuw serrecomplex is dan ook absoluut prioritair.	
Doelstelling 2019: <ul style="list-style-type: none">- Realisatie van nieuw serrecomplex (2017-2018: vervanging van collectiekassen; 2019: vervanging van kweekkassen).	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
In samenwerking met AR-TE, NU architectuuratelier en het Facilitair Bedrijf uitwerken van definitieve plannen en het lastenboek voor het nieuw serrecomplex en de renovatie van het dienstgebouw.	De definitieve plannen werden opgesteld. Voor het serrecomplex werd beslist te werken met een prestatiebestek.
Mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">- 2020/2021 [bijgesteld]: Opening nieuwe kassen en vernieuwd dienstgebouw	
VTE 2017: 0,47 (NL)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Elke Bellefroid (NL) – teelttechnieken en oppervlaktes- Marc Reynders (NL) - teelttechnieken en oppervlaktes / invulling- Christel Dardenne (NL) – bouwtechnisch- Danny Swaerts (NL) – historiek, bouwtechnisch- Wim Speliers (NL) – technieken	
Budget 2017: 286 KEUR VEK + 859 KEUR VAK (FFEU)	

**Plantentuin
Meise**

OD7.4: Plantentuin Meise renoveert de historische folly's binnen het domein in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.	
<p>Toelichting: In het domein van de Plantentuin bevinden zich verschillende historische kleinere bouwwerken, waaronder de folly's en de Balatkas. Ze bevinden zich veelal in een staat van verval. Deze gebouwen moeten dringend gerenoveerd worden en een eigentijdse functie krijgen: gebouwen als de Sint-Antoniuskapel en de Sint-Annakapel, het Rieten Huizeke, het Jachtpaviljoen, het Atelier, de Paardenbarak, moeten gezien hun historische context en het cultuurhistorisch patrimonium indachtig, dringend gerenoveerd worden. Het Roothuisje moet volledig heropgebouwd worden. De renoveringswerken aan de Vriendschapstempel (vroeger Dianatempel genoemd) moeten heropgestart worden. De historische en qua omvang belangrijke ijskelders, waar nu vleermuizen overwinteren, moeten worden geruimd.</p>	
<p>Doelstelling 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Renovatie van de aanwezige folly's en Balatkas (2016-2019). 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Renoveren van Sint-Antoniuskapel [2017]	Sint-Antoniuskapel werd gerenoveerd.
Publiceren lastenboeken voor renovatie van verschillende folly's [2017-2018].	Projectfiches werden opgesteld.
Renoveren Engelse Brug [was voorzien in 2018]	Engelse brug werd gerenoveerd.
Renovatie patattenkelder [was niet opgenomen in de planning]	Patattenkelder werd gerenoveerd.
<p>Indicator/mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sint-Antoniuskapel: 2017 ✓ Engelse brug: 2018 ✓ Patattenkelder: 2017 - Rieten huisje: 2018 - Vriendschapstempel: 2018 - Roothuisje: 2019 - Ijskelders: 2019 	
VTE 2017: 0,32 (NL)	
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Danny Swaerts (NL) – historiek, bouwtechnisch - Marc Reynders (NL) – inhoudelijke invulling Balatkas - Wim Speliers (NL) – coördinatie van renovatie jachtpaviljoen 	
Budget 2017: 19 KEUR VEK (FFEU)	

**Plantentuin
Meise**

OD7.5: Plantentuin Meise actualiseert zijn onderzoeksapparatuur.	
Toelichting: Door de aanslepende ondersubsidiëring van de Plantentuin is een deel van de onderzoeksapparatuur aan vervanging toe. Dit is vooral zo voor de scanningelektronenmicroscop (SEM) en de digitalisatie-apparatuur. In het kader van ‘Acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse regering’ werd in 2014 twee projectaanvragen opgesteld door APM en goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Met deze middelen zal in 2015 een nieuwe SEM worden aangekocht en zal de digitalisatieapparatuur worden vernieuwd. In de daarop volgende jaren zullen andere verouderde onderzoeksapparaten worden vernieuwd op de reguliere werkingsmiddelen.	
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Nieuwe SEM en nieuwe digitalisatieapparatuur optimaal laten renderen.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Geen specifiek acties vereist. SEM en nieuwe digitalisatieapparatuur zijn in gebruik.	SEM wordt optimaal benut.
Indicator/mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">✓ 2016: Nieuwe SEM en nieuwe digitalisatieapparatuur renderen optimaal.	
VTE 2017: 0,15 (NL)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Steven Dessen (NL) – coördinatie- Bart Van de Vijver (NL) – vernieuwing SEM- Sofie De Smedt (NL) – digitalisatieapparatuur	
Budget 2017: 12 KEUR (onderhoudscontract SEM)	

**Plantentuin
Meise**

OD7.6: Plantentuin Meise onderhoudt zijn gebouwen en wegen, voert correctief onderhoud uit en bewaakt het domein.	
<p>Toelichting:</p> <p>Plantentuin Meise is eigenaar van de gebouwen en installaties en staat zelf in voor het (correctief) onderhouden en schoonmaken van de gebouwen. Vóór de overgang naar de Vlaamse gemeenschap werd een deel van deze taken uitgevoerd door de Regie der Gebouwen. Vanaf de beslissing in 2001 dat de Plantentuin zou worden overgeheveld naar de gemeenschappen werden de interventies door de Regie der Gebouwen beperkt tot het strikt noodzakelijkste. Dit heeft als gevolg dat heel veel gebouwen en installaties zich in een slechte staat bevinden. In overleg met de raad van bestuur wordt nu jaarlijks een investeringsplan opgesteld om de dringendste werken/investeringen uit te voeren. De grote renovatiewerken zijn opgenomen in het masterplan dat over een periode van 12 jaar zal worden uitgevoerd (zie OD 7.1 tot 7.4). De Plantentuin staat ook in voor de bewaking van zijn domein.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Performante schoonmaakdienst met gespecialiseerde interne equipe voor het schoonmaken van de ruimtes met collecties en een externe firma voor de routine schoonmaakopdrachten volledig conform de normen van het Facilitair Bedrijf. - Performante en afgeslankte technische dienst die de infrastructuur en technische installaties in orde houdt tegen een minimale kost. - Infrastructuur en installaties zoveel mogelijk op een verantwoord niveau gebracht op basis van formele risicoanalyses. - Nutsvoorzieningen vernieuwen en aanpassen naar de huidige wetgeving over milieu, veiligheid en gezondheid. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren van investeringsplan zoals opgenomen in dit ondernemingsplan (zie verder). [2017]	Het investeringsplan werd uitgevoerd (zie verder)
Uitvoeren van (correctief) onderhoud volgens wekelijks bepaalde prioriteiten. [doorlopende actie]	Het correctief onderhoud werd uitgevoerd.
Schoonmaken van de gebouwen. [doorlopende actie]	Gebouwen werden schoongemaakt met co-sourcing voor publieke gedeeltes in het weekend.
Bewaken van de gebouwen en het domein. [doorlopende actie]	Gebouwen werden 7/7 bewaakt tijdens de operationele uren van de Plantentuin.
<p>Indicator:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren investeringsplan (zie bijlage). 	
VTE 2017: 31,39 (29,09 NL, 2,3 FR)	
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wim Speliers (NL) – aansturen technische dienst - Erika Schoemaker (NL) – aansturen schoonmaakdienst - David Schailleé (NL) – aansturen wachtersequipe 	
Budget 2017: 1.184 KEUR VEK + 711 KEUR VAK (inclusief alle onderhouds- en herstellingwerken).	

3.8 De werking van Plantentuin Meise optimaliseren

De werking van Plantentuin Meise wordt voor een groot stuk gefinancierd door middelen van de Vlaamse Overheid. Het management is verantwoordelijk om deze middelen optimaal in te zetten en te komen tot een effectieve en efficiënte werking van de instelling. De Vlaamse overheid besteedt daarbij veel aandacht aan organisatiebeheersing. De Plantentuin dient op korte termijn te komen tot een gedocumenteerd systeem van organisatiebeheersing dat alle thema's behandelt die in de leidraad 'interne controle – organisatiebeheersing' zijn aangegeven. In 2015 werd door Audit Vlaanderen een nulmeting uitgevoerd. Op basis van deze resultaten zal een meer gerichte strategie worden uitgewerkt. Het welzijn op het werk zal verder worden verbeterd door het uitvoeren van de jaaractieplannen. De diversiteitsdoelstellingen van de Vlaamse overheid zullen als basis dienen voor het opstellen van een haalbaar diversiteitsplan.

Strategische doelstelling 8

Plantentuin Meise ontwikkelt zich tot een duurzame, dynamische en efficiënte instelling.

Budget SD8: 1.026 KEUR VEK + 37 VAK (algemene kosten gelinkt aan het functioneren van de instelling (post, verzekeringen, vergoedingen, brandstof, kopiekosten, EDPBW,... en 1/3de van totale energiekost) (EQ0-1EEG2AH-WT)³

VTE SD8: 13,44 (10,24 NL + 3,2 FR) (inclusief management)

Situering binnen organisatiestructuur; belangrijkste geconstateerde personeelsbewegingen in 2017:

- SD8 valt onder de verantwoordelijkheid van de administrateur-generaal.
- Bevordering medewerker IT/elektrische installaties (niv. B2); zie ook SD7
- Aanwerving IT-medewerker (niv. A2) UTB
- Uitstroom IT-medewerker (niv. B)

Operationele doelstellingen bij SD8:

- OD8.1: Plantentuin Meise betreft de belanghebbenden waar mogelijk in de implementatie van de organisatiedoelstellingen en versterkt de structurele samenwerking met andere kennisinstellingen.
- OD8.2: Plantentuin Meise optimaliseert de rapportering in functie van de noden van de verschillende bevoegde overheden en betrokken beleidsdomeinen; waar nodig wordt het meet- en opvolgingssysteem bijgestuurd.
- OD8.3: Plantentuin Meise past de organisatiestructuur aan de geformuleerde organisatiedoelstellingen aan, en streeft naar een grotere interne samenhang. De verantwoordelijkheden worden duidelijk vastgelegd met aanduiding van de gezagslijnen van het hoogste naar het laagste niveau.
- OD8.4: Plantentuin Meise tekent in samenwerking met de MOD een performant HR beleid uit dat erop gericht is om de voor de Plantentuin benodigde competenties (overeenkomstig de organisatiedoelstellingen) te verwerven, te behouden en/of te ontwikkelen.

³ Het betreft hier algemene kosten om de werking van de Plantentuin te garanderen; deze zijn vaak niet 1 op 1 te linken met operationele doelstellingen. De som van de budgetten onder de operationele doelstellingen van SD8 is dan ook niet gelijk aan het hier opgenomen totale budget voor SD8.

Plantentuin Meise

- OD8.5: Plantentuin Meise bevrageert de organisatiecultuur en analyseert in welke mate ze aansluit bij zijn doelstellingen. In functie van de resultaten wordt een verbetertraject uitgestippeld.
- OD8.6: Plantentuin Meise evalueert en optimaliseert de informatie- en communicatiestromen.
- OD8.7: Plantentuin Meise optimaliseert de processen met betrekking tot financiën en begroting en stelt deze af op die van het beleidsdomein EWI en de toekomstige centrale dienstverlener.
- OD8.8: Plantentuin Meise identificeert, evalueert en beheerst de interne en externe risico's en evalueert periodiek het systeem van risicomanagement.
- OD8.9: Plantentuin Meise licht het facilitybeleid door en maakt en implementeert een facilityplan.
- OD8.10: Plantentuin Meise licht het ICT-beleid door, stelt een ICT plan op dat tegemoetkomt aan de noden van de instelling, en implementeert deze.
- OD8.11: Plantentuin Meise brengt zijn ecologische voetafdruk in kaart en levert inspanningen om deze te reduceren.
- OD8.12: Plantentuin Meise actualiseert, in het kader van welzijn op het werk, jaarlijks het globaal preventieplan en formuleert in functie hiervan het jaarlijks actieplan.
- OD8.13: De Plantentuin stelt een diversiteitsplan op in functie van de doelstellingen van de Vlaamse regering.

De monitoring van de operationele organisatiedoelstellingen 8.1 tot 8.10 zal gebeuren aan de hand van het evaluatierooster opgenomen in de Leidraad voor Interne Controle – Organisatiebeheersing en door audits door Audit Vlaanderen.

<p>OD8.1: Plantentuin Meise betreft de belanghebbenden waar mogelijk in de implementatie van de organisatiedoelstellingen en versterkt de structurele samenwerking met andere kennisinstellingen.</p>	
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel belanghebbendenmanagement werd de maturiteit op twee ingeschat. Het voorliggende ondernemingsplan heeft de verschillende belanghebbenden in kaart gebracht. In de komende jaren moet nagegaan worden hoe de dialoog met de belanghebbenden op een meer gestructureerde manier kan verlopen met het oog op gestructureerde samenwerkingen en de realisatie van synergiën.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau drie voor belanghebbendenmanagement. - Overzicht van noden/wensen van belanghebbenden in kaart gebracht en een uitgewerkt beleid waarbij deze noden/wensen worden geëvalueerd op hun wenselijkheid en haalbaarheid en indien van toepassing worden gebruikt als elementen voor het uitwerken van het beleid. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Verderzetten dialoog met de horticuultuursector (PCS, ILVO, kwekers,...) en manieren vinden om elementen van de Vlaamse horticuultuur te verwerken in toekomstige ontwikkelingen in de Plantentuin. [doorlopende actie]	Samenwerkingen met de horticuultuursector werden verdergezet met als resultaat tijdelijke tentoonstellingen rond knolbegonia's, chrysanten en helleborussen.
Verderzetten dialoog met Toerisme Vlaanderen om op termijn de Plantentuin internationaal te kunnen promoten als kwaliteitsvolle toeristische bestemming. [doorlopende actie]	De samenwerking met Toerisme Vlaanderen werd verdergezet. De internationale promotie wordt voorbereid tegen de opening van de nieuwe ingangsgebouwen.
Uitvoeren van imago-onderzoek Plantentuin Meise in samenwerking met Ine Mariën en studenten van UGENT. [2016-2017]	Het imago-onderzoek in samenwerking met UGENT en Ine Mariën werd afgerond. De aanbevelingen worden meegenomen bij de verdere uitwerking van de toeristische ontwikkeling van de Plantentuin.
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen	
VTE 2017: 0,7 (0,4 NL, 0,3 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden:	
<ul style="list-style-type: none"> - Steven Dessen (NL) – algemeen - Koen Es (NL) – belanghebbenden publiekswerking 	

**Plantentuin
Meise**

- Elke Bellefroid (NL) – belanghebbende levende verzamelingen

Budget 2017: geen specifiek budget toegewezen; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.

<p>OD8.2: Plantentuin Meise optimaliseert de rapportering in functie van de noden van de verschillende bevoegde overheden en betrokken beleidsdomeinen; waar nodig wordt het meet- en opvolgingssysteem bijgestuurd.</p>	
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel monitoring werd de maturiteit op twee ingeschat. In het voorliggende ondernemingsplan worden zes bedrijfsindicatoren vooropgesteld en de wetenschappelijke output wordt via een afgesproken systeem geëvalueerd door de wetenschappelijke raad. De bedrijfsindicatoren zullen in 2015 in de praktijk moeten worden gebracht en in 2016 voor het eerst moeten worden gebruikt om het werkjaar 2015 te evalueren. Tegelijk zullen op dat moment ook de indicatoren zelf op een kritische manier kunnen worden geëvalueerd.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau drie voor monitoring. - Naast de bedrijfsindicatoren worden ook indicatoren vastgelegd voor alle processen waar dit mogelijk is; deze indicatoren worden opgenomen in de prestatiedoelstellingen van de medewerkers. De indicatoren worden zoveel mogelijk bepaald op basis van internationale benchmarking. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Verderzetten formele enquêtes om te peilen naar de tevredenheid en wensen van de toeristische bezoekers. [doorlopende actie]	Naast het doorlopend bevragen van de herkomst van de bezoekers via postcode en de tevredenheidsbevraging in de Oranjerie, werden in 2017 twee formele evaluatieprojecten uitgevoerd aan de hand van observaties en interviews. 1) rond de tevredenheid van de Dodoenstentoonstelling en 2) rond de tevredenheid duiding nieuwe regenwoudkassen.
Analyseren van resultaten 'mystery shopper' 2016 en terugkoppelen met medewerkers; uitvoeren van nieuw onderzoek door 'mystery shopper'. [doorlopende actie]	2014: 12 observaties (6 medewerkers 2x gescreend) + 5 observaties voor Oranjerie gemiddelde score 66.4 op 100 2015: geen observaties 2016: 21 observaties (7 medewerkers 3x gescreend) + 7 observaties voor Oranjerie gemiddelde score 77 op 100 2017: Er werd ingezet op de terugkoppeling van de resultaten van de voorbije jaren en de

**Plantentuin
Meise**

	bijscholing klantvriendelijk communiceren. (CVO) werd door alle zes kassamedewerkers gevolgd.
Opvolging bedrijfsindicatoren. [doorlopende actie]	De bedrijfsindicatoren worden opgevolgd (zie verder). De aangepaste bedrijfsindicator waarde van de collecties werd goedgekeurd door de wetenschappelijke raad.
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen	
VTE 2017: 0,97 (0,57 NL, 0,4 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Steven Dessen (NL) – algemeen- Koen Es (NL) – publiekswerking- Frederik Leliaert (NL) departementshoofd onderzoek – opvolgen bedrijfsindicator wetenschappelijke output- Piet Stoffelen (NL) departementshoofd collecties – opvolgen bedrijfsindicator gebruik van collecties	
Budget 2017: geen specifiek budget toegewezen aan deze OD; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.	

<p>OD8.3: Plantentuin Meise past de organisatiestructuur aan de geformuleerde organisatie-doelstellingen aan, en streeft naar interne samenhang. De verantwoordelijkheden worden duidelijk vastgelegd met aanduiding van de gezagslijnen van het hoogste naar het laagste niveau.</p>	
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel organisatiestructuur werd de maturiteit op twee ingeschat. Het voorliggende ondernemingsplan heeft een nieuwe structuur uitgetekend voor het Agentschap. Deze structuur kwam tot stand in overleg met de leidinggevenden en de raad van bestuur. In 2015 moet invulling worden gegeven aan deze structuur. Alle leidinggevenden, met uitzondering van de AG, zijn immers ad interim aangesteld. Met de invulling van het nieuwe organigram zal daar een einde aan komen. De nieuw voorziene overlegorganen zullen in de praktijk hun degelijkheid moeten bewijzen.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau drie voor organisatiestructuur. - Goed functionerende organisatie waarbij de werking van de Plantentuin gevoed wordt door een constante positieve dialoog tussen de drie departementen waardoor constant gezocht wordt naar synergiën tussen collecties, onderzoek en publiekswerking. - Projectmanagementmethodologie wordt toegepast binnen alle geledingen van de Plantentuin. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Verder optimaliseren van de werking van het nieuwe directiecomité, het uitgebreid directieoverleg en de intervisiegroep. [doorlopende actie]	Intervisiegroep werd opgestart (zie verder). Een planningsdag werd georganiseerd met het uitgebreid directieoverleg.
Samenwerking tussen medewerkers van de VG en medewerkers van de FG tewerkgesteld op de site van de Plantentuin stroomlijnen en procedures van beide gemeenschappen op elkaar afstemmen. [doorlopende actie]	Er werden verdere afspraken gemaakt met betrekking tot input voor evaluaties van personeelsleden. Er is nu ook duidelijkheid over de verantwoordelijkheid van de Plantentuin mbt de veiligheid en welzijn van de medewerkers van de FG.
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen	
VTE 2017: 0,97(0,77 NL, 0,2 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden:	
<ul style="list-style-type: none"> - Steven Dessein (NL) – lerend netwerk - Dany Vissers (NL) 	
Budget 2017: eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.	

<p>OD8.4: Plantentuin Meise tekent in samenwerking met de MOD een performant HR-beleid uit dat erop gericht is om de voor de Plantentuin benodigde competenties (overeenkomstig de organisatiedoelstellingen) te verwerven, te behouden en/of te ontwikkelen.</p>	
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken. In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel humanresourcesmanagement werd de maturiteit op twee ingeschat. In 2014 werden de verschillende bouwstenen gecreëerd om een goed HRM-beleid te kunnen voeren, maar deze worden pas in 2015 in de praktijk vertaald.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau drie voor humanresourcesmanagement. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren personeelsplan 2017-2018. [2017]	De acties opgenomen in het personeelsplan 2017-2018 werden uitgevoerd met uitzondering van de bevorderingen op C-niveau: deze zullen in 2018 plaatsvinden.
Opstellen personeelsplan 2018-2019. [2017]	Het personeelsplan 2018-2019 werd opgesteld en goedgekeurd op het EOC van 18 december.
Uitvoeren acties HR-plan 2016-2019. [2016-2019]	Automatisatie tijdsregistratie werd geüpdatet. Een plan stress en burn-out werd opgesteld.
Verder vormen van leidinggevenden. [doorlopende actie]	De intervisiegroep voor leidinggevenden werden opgestart. Er vonden sessies plaats met betrekking tot toepassing van het PLOEG-instrument, stress en burn-out en de resultaten van de personeelspeiling.
Opvolgen van evolutie met betrekking tot centrale dienstverlening. [2017]	De samenwerking met de centrale dienstverlener werd verder geoptimaliseerd. Pijnpunten werden gemeld.
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen	
VTE 2017: 2,8 (2,6 NL, 0,2 FR) (inclusief alle routine taken personeelsdienst)	
Verantwoordelijke personeelsleden:	
<ul style="list-style-type: none"> - Dany Vissers (NL) algemeen - Carine Zerard (NL) – HR 	
Budget 2017: 30 KEUR	

**Plantentuin
Meise**

<p>OD8.5: Plantentuin Meise be vraagt de organisatiecultuur en analyseert in welke mate ze aansluit bij zijn doelstellingen. In functie van de resultaten wordt een verbetertraject uitgestippeld.</p>	
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel organisatiecultuur werd de maturiteit op één ingeschat. In 2013/2014 werd een integriteitspeiling uitgevoerd in samenwerking met het bureau voor ambtelijke ethiek en deontologie. Daarmee beschikt de Plantentuin over een goede nulmeting wat betreft integriteit. Vertrekkende vanaf die resultaten moet een integriteitsplan worden uitgewerkt. De in 2013 vastgelegde waarden van APM (opgesteld in overleg met alle personeelsleden) moet ook verwerkt worden in de HRM-werking.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau drie voor organisatiecultuur. - Een levendige organisatiecultuur die aansluit bij de waarden die werden gedefinieerd door de personeelsleden. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren van acties opgenomen in het cultuurplan 2016-2019; [2016-2019]	Heel wat acties uit het cultuurplan 2016-2019 werden reeds uitgevoerd, waaronder het uitwerken van een eigen deontologische code (Wegwijzer integriteit) - met daarin ook een hoofdstuk rond 'Werken in een publiek domein' - ' het werken rond een fair HR-beleid, de organisatie van vaste overlegmomenten tussen diensten onderling, het opstellen van een communicatieplan, werken aan open overlegcultuur via de workshops integriteit, ...
Invoeren teamcharter integriteit aan de hand van de wegwijzer integriteit in de teams. [2017]	Teamcharters werden ingevoerd bij de verschillende teams van de Plantentuin.
Organiseren van een klantentevredenheidsonderzoek naar de interne dienstverlening. [2017]	Klantentevredenheidsenquête werd uitgevoerd met betrekking tot de personeelskantine.
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen	

**Plantentuin
Meise**

VTE 2017: 0,45 (NL)

Verantwoordelijk personeelslid:

- Chris Kosolosky (NL) – cultuurplan, integriteit
- Dany Vissers (NL) – klanttevredenheidsonderzoek

Budget 2017: geen budget vastgelegd; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.

OD8.6: Plantentuin Meise evalueert en optimaliseert de informatie- en communicatiestromen.	
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel informatie en communicatie werd de maturiteit op één ingeschat. Momenteel zijn er binnen Plantentuin Meise heel wat communicatie-instrumenten uitgewerkt (nota's, berichten, personeelsblad, persberichten, promotie,...), maar er is geen algemeen ontwikkelde visie en de instrumenten werden nog niet formeel geëvalueerd op hun effectiviteit en efficiëntie. Voor het federale niveau bestaat reeds een archiveringsplan, voor het Vlaamse niveau moet dit nog uitgewerkt worden.</p>	
Doelstellingen 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau drie voor informatie en communicatie. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitvoeren van de actiepunten opgenomen in het communicatieplan 2016-2019. [2016-2019]	De belangrijkste acties uit het communicatieplan werden gerealiseerd, waaronder: periodieke informatiesessies voor het personeel, lanceren intranet, heractiveren van digitale versie personeelsblad, bewaken van taalgebruik, optimaliseren van ICT-infrastructuur, opstarten vernieuwing externe website,...
Opvolgen archivering documenten Federale overheid. [doorlopende actie]	De archieven van de Federale overheid werden verder in kaart gebracht.
Uitwerken archiveringsplan documenten Vlaamse overheid. [2017]	Een informatiebeheersplan wordt momenteel uitgewerkt. De werkwijze werd vastgelegd en voorgelegd aan de beleidsdomeinarchivaris. Finale document zal in 2018 worden voorgesteld aan het directiecomité.
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen	
VTE 2017: 1,5 (0,5 NL, 1 FR)	
Verantwoordelijke personeelsleden:	
<ul style="list-style-type: none"> - Dany Vissers (NL) - Chris Kosolosky (NL) – intern - Koen Es (NL) – extern 	

**Plantentuin
Meise**

- Denis Diagre (FR) – archivering (Federale Overheid en Franse Gemeenschap)

Budget 2017: 7 KEUR (jaarverslag), promotiebudget opgenomen in OD6.1

<p>OD8.7: Plantentuin Meise optimaliseert de processen met betrekking tot financiën en begroting en stelt deze af op die van het beleidsdomein EWI en de toekomstige centrale dienstverlener.</p>	
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel financieel management werd de maturiteit op drie ingeschat. Sinds 2012 worden de uitgaven van Plantentuin Meise per post in detail gemonitord. Sinds 2014 is er ook een koppeling met de strategische doelstellingen en de projecten voorgesteld aan de wetenschappelijke raad. In 2014 werd ook sterk ingezet om de financiële processen te harmoniseren met deze van de Vlaamse overheid. De belangrijkste financiële processen werden in kaart gebracht en gedocumenteerd. De bedrijfsrevisor voert momenteel zijn eerste audit uit. In functie van de resultaten zullen de processen verder geoptimaliseerd worden.</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau vier voor financieel management door een verder doorgedreven en meer gestandaardiseerde monitoring van de uitgavenposten. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Opvolging van alle financiële verrichtingen. [doorlopende actie]	Alle financiële verrichtingen werden opgesteld en er werd gerapporteerd aan Financiën en Begroting zoals opgelegd door de Vlaamse Regering.
Samenwerking met de centrale dienstverleners optimaliseren. [doorlopende actie]	Samenwerking met de centrale dienstverlener loopt verder. Knelpunten werden gemeld.
Opvolgen uitgavenposten volgens de gestandaardiseerde procedure. [doorlopende actie]	Uitgavenposten worden maandelijks opgevolgd. De uitgaven bleven binnen het beschikbare budget.
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen	
VTE 2017: 2,12 (NL) (inclusief alle taken ivm financieel management)	
Verantwoordelijk personeelslid:	
<ul style="list-style-type: none"> - Nathalie Verdickt (NL) 	
Budget 2017: 10 KEUR (bedrijfsrevisor), andere kosten gedragen door het Algemeen Beheer.	

<p>OD8.8: Plantentuin Meise identificeert, evalueert en beheerst de interne en externe risico's en evalueert periodiek het systeem van risicomanagement.</p>	
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel doelstellingen, proces- & risicomanagement werd de maturiteit op twee ingeschat. In 2014 werden 23 hoofdprocessen en 266 basisprocessen in kaart gebracht. Voor elk basisproces zijn minstens de volgende criteria vastgelegd: toelichting, procesdoelstelling, koppeling met strategische doelstelling en werklastindicator. Voor een aantal processen (boekhouding, wachters, kassapersoneel, interne verkiezingen wetenschappelijke raad, evaluatie wetenschappers,...) zijn de processen volledig gedocumenteerd. Voor de andere processen dient dit nog te gebeuren. In 2013 werd ook een SWOT analyse uitgevoerd. Deze moet uitgewerkt te worden tot een systeem van risicomanagement waarbij de belangrijkste strategische en operationele risico's worden geïdentificeerd. Deze risico's moeten geëvalueerd worden en de nodige maatregelen moeten worden genomen om ze te beheersen (aanbeveling Audit Vlaanderen).</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau drie voor doelstellingen, proces- & risicomanagement. - Alle processen van de Plantentuin minimaal gedocumenteerd met een werklastinschatting op basis van Vlaamse, nationale en/of internationale benchmarking. - Beschikken over een uitgewerkt risicomanagement. 	
<p>Acties 2017:</p>	<p>Rapportering 2017:</p>
<p>De processen binnen de diverse organisatieonderdelen/diensten worden via een draaiboek uitgeschreven en gedocumenteerd. [doorlopende actie]</p>	<p>De processenlijst wordt continu bijgewerkt in functie van de noden van de organisatie.</p>
<p>In kaart brengen van de belangrijkste risico's. [2016-2017]</p>	<p>De risico's werden in kaart gebracht. Een actieplan werd opgesteld. Audit Vlaanderen heeft beoordeeld dat zijn aanbeveling met betrekking tot risicomanagement werd gerealiseerd.</p>
<p>Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen</p>	
<p>VTE 2017: 0,75 (0,65 NL, 0,1 FR)</p>	
<p>Verantwoordelijk personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Steven Dessen (NL) - Dany Vissers (NL) 	
<p>Budget 2017: geen budget vastgelegd; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.</p>	

OD8.9: Plantentuin Meise licht het facilitybeleid door en maakt en implementeert een facilityplan.	
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel facilitymanagement werd de maturiteit op twee ingeschat. In 2014 werd een fasering voor het masterplan en een investeringsplan 2014 en 2015 goedgekeurd (zie SD7 en verder). De melding van facilitaire problemen werkt nu volgens het één loket principe en er wordt gewerkt aan een onderhoudshandboek voor alle gebouwen en installaties. Voor de realisatie van het masterplan wordt samengewerkt met het Agentschap Facilitair Bedrijf.</p> <p>Deze operationele doelstelling ondersteunt de strategische doelstelling 7.</p>	
Doelstellingen 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau drie voor facilitymanagement. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Vervolledigen van onderhoudshandboek voor alle gebouwen en installaties. [2017-2018]	Er was weinig progressie voor deze actie omwille van de opvolging van de verschillende werven.
Uitwerken van een strategisch facilityplan met formele criteria om te kiezen voor in- of outsourcing, inclusief benchmarking van de verschillende mogelijke scenario's. [2015-2017]	Het facilityplan werd uitgewerkt en zal in 2018 besproken worden binnen het directiecomité.
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen	
VTE 2017: 0,24 (NL)	
Verantwoordelijk personeelslid:	
<ul style="list-style-type: none"> - Wim Speliers (NL) 	
Budget 2017: geen specifiek budget voorzien, eventuele kosten vallen onder OD7.6.	

<p>OD8.10: Plantentuin Meise licht het ICT-beleid door, stelt een ICT-plan op dat tegemoetkomt aan de noden van de instelling en implementeert deze.</p>	
<p>Toelichting:</p> <p>De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel informatie en communicatietechnologie werd de maturiteit op één ingeschat. De Plantentuin beschikt over een overzicht van de ICT-infrastructuur, ICT-architectuur en gebruikte standaarden. Omwille van kostenefficiëntie maakt de Plantentuin maximaal gebruik van open source software en zelf geprogrammeerde diensten. De Plantentuin beschikt echter nog niet over een uitgeschreven ICT-beleid en de ICT-beveiliging gebeurt ad hoc. Om op termijn richting te geven aan het ICT-gebeuren, moet de Plantentuin een lange termijn ICT-strategie en meerjarenbegroting uitwerken, afgestemd op de organisatiedoelstellingen (aanbeveling Audit Vlaanderen).</p>	
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behalen van maturiteitsniveau drie voor informatie- en communicatietechnologie. 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Uitschrijven van ICT-strategie en meerjarenbegroting afgestemd op de organisatiedoelstellingen. [2016-2017]	De ICT-strategie werd uitgeschreven en goedgekeurd door het directiecomité. Audit Vlaanderen heeft beoordeeld dat zijn aanbeveling met betrekking tot ICT-beleid werd gerealiseerd.
Opvolgen van alle ICT-processen. [doorlopende actie]	ICT-processen werden opgevolgd.
Aanstellen veiligheidsconsulent [2017]	Een veiligheidsconsulent werd op papier aangeduid, maar functie moet herbekeken worden in het kader van de nieuwe privacywetgeving (GDPR). Dringend actiepunt voor 2018.
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen	
VTE 2017: 2,12 (1,12 NL, 1 FR)	
Verantwoordelijk personeelslid:	
<ul style="list-style-type: none"> - Jean van Onacker (FR) 	
Budget 2017: 188 KEUR VEK + 3 KEUR VAK	

**Plantentuin
Meise**

OD8.11: Plantentuin Meise brengt zijn ecologische voetafdruk in kaart en levert inspanningen om deze te reduceren.	
Toelichting: Plantentuin Meise houdt zich inhoudelijk bezig met de bescherming van planten en hun ecosystemen. Ze heeft dan ook een voorbeeldrol te spelen om de eigen ecologische voetafdruk tot een minimum te beperken. De kassen, die als bewaarplaats dienen voor zeer zeldzame plantensoorten, vergen echter veel energie. Bij het renoveren van de Plantentuin dient dan ook maximaal aandacht besteed te worden met de energetische aspecten. Voor de kantoorgebouwen zal de BEN norm worden gevolgd. Voor het nieuwe serrecomplex zal gezocht worden naar alternatieve energievormen (zonne-energie, bodemwarmte,...) om de ecologische voetafdruk tot een minimum te beperken.	
Doelstellingen 2019:	
<ul style="list-style-type: none"> - Alle gerealiseerde bouwwerken voldoen aan de BEN-norm (kantoorgebouwen) of maken maximaal gebruik van alternatieve energievormen als verwarmingsbron (serres). 	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Meenemen van energienormen bij opstellen van bouwplannen. [doorlopende actie]	Alle nieuwe bouwwerken worden onderworpen aan de duurzaamheidsmeter van het Facilitair Bedrijf. Duurzaamheid volgt het principe van Planet, People, Profit.
Uitschrijven van een energieproject in het kader van de projectoproep van het Vlaams Energie Bedrijf. [2017]	Er werden twee energieprojecten ingediend die beiden werden gesubsidieerd voor een bedrag van 436.200 EUR.
Geassocieerde bedrijfsindicator: Duurzaamheid – CO ₂ -emissie Plantentuin (in # ton CO ₂)	
VTE 2017: 0,05 (NL)	
Verantwoordelijke personeelsleden:	
<ul style="list-style-type: none"> - Dieter Van Grimbergen (NL) 	
Budget 2017: geen budget voorzien, investeringen in functie van energiezuinigheid vallen onder SD7	

**Plantentuin
Meise**

OD8.12: Plantentuin Meise actualiseert, in het kader van welzijn op het werk, jaarlijks het globaal preventieplan en formuleert in functie hiervan het jaarlijks actieplan.	
Toelichting: Sinds 2012 beschikt de Plantentuin terug over een globaal preventieplan en jaarlijks actieplan. Beide documenten worden jaarlijks aangepast en gebudgetteerd. Ook de milieuaspecten worden hierin opgenomen. Vanaf 2015 worden deze plannen opgesteld in overleg met de Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming (GDPB).	
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Uitvoering van globaal preventieplan 2015-2019 zoals goedgekeurd op het Speciaal Overlegcomité van 11 december 2014 zoals aangepast in de komende jaren in functie van nieuwe prioriteiten.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Opstellen van actieplan 2017 en aanpassen van globaal preventieplan. [doorlopende actie]	Het globaal preventieplan werd opgesteld. De actieplannen voor 2017 en 2018 werden opgesteld en goedgekeurd door de vakbonden.
Organiseren van minstens vier overlegmomenten met de vakbonden. [doorlopende actie]	Overleg met de vakbonden vond plaats in het speciaal overlegcomité op 23 maart, 9 mei, 22 juni, 21 september en 18 december.
Uitvoeren en opvolgen van acties opgenomen in jaarlijks actieplan 2017. [2017]	De acties opgenomen in het jaaractieplan 2017 werden uitgevoerd.
Formele evaluatie compliance Plantentuin Meise met betrekking tot CODEX. [2016-2017]	De analyse werd uitgevoerd. Werkpunten werden geformuleerd en opgenomen in het jaaractieplan 2018.
VTE 2017: 0,67 (NL)	
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- Dieter Van Grimbergen	
Budget 2017: 86 KEUR VEK + 7 KEUR VAK	

**Plantentuin
Meise**

OD8.13: De Plantentuin stelt een diversiteitsplan op in functie van de doelstellingen van de Vlaamse regering.	
Toelichting: De Vlaamse overheid heeft in het regeerakkoord ambitieuze streefcijfers vastgelegd met betrekking tot diversiteit: <ul style="list-style-type: none">- 40% voor vrouwen in top- en middenkader,- 10% voor personen met een migratieachtergrond (gekoppeld aan nieuwe definitie),- behoud van 3% voor personen met een arbeidshandicap, maar de Vlaamse overheid zal verhoogde inspanningen doen om deze te bereiken. Plantentuin Meise wil hier actief aan meewerken. Daartoe zal in de loop van 2015 een diversiteitsplan worden uitgewerkt dat bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen van de Vlaamse overheid.	
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Bijdragen aan de diversiteitsdoelstellingen van de Vlaamse overheid.	
Acties 2017:	Rapportering 2017:
Opvolgen diversiteitsplan. [doorlopende actie]	Het diversiteitsplan werd uitgevoerd.
In dienst nemen van stagiairs in het kader van de kerntaken van het agentschap ter uitvoering van de doelstellingen mbt de doelgroepen. [doorlopende actie]	In totaal werden 24 stagiairs opgeleid in 2017. Twaalf hadden een migratieachtergrond; één persoon had een arbeidshandicap.
VTE 2017: 0,1 (NL)	
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- Carine Zerard (NL)	
Budget 2017: geen budget vastgelegd; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.	

4 BEDRIJFSINDICATOREN

De strategische en operationele doelstellingen van de Plantentuin Meise, zoals hierboven beschreven, worden gemonitord aan de hand van een aantal objectieve indicatoren. Elke bedrijfsindicator is opgebouwd uit een aantal meetbare kerncijfers in dezelfde meeteenheid (dagen, personen, aantallen...). De bedrijfsindicatoren staan grotendeels los van concrete en tijdsgebonden realisaties; zij blijven bijgevolg hun objectieve waarde behouden en zijn perfect vergelijkbaar over de jaren. Voor elke indicator wordt een streefwaarde vastgelegd of een vooropgestelde trend gedefinieerd. Indien relevant worden mogelijk interne en externe risico's gedefinieerd die de vooropgestelde streefwaarde of trend negatief kunnen beïnvloeden.

Naast deze kwantitatieve indicatoren zijn, wanneer nuttig, ook belangrijke mijlpalen vermeld. Zij zijn meestal afhankelijk van een eenmalige investering/inspanning, maar door hun grootte en impact zijn ze essentieel om een aantal doelen te realiseren. De timing voor hun realisatie is cruciaal. Het gaat dan bijvoorbeeld over de realisatie van infrastructuurelementen, het aanwerven of ontwikkelen van cruciale competenties, het realiseren van een project, enz.

4.1 Bedrijfsindicator 1: wetenschappelijke output

Indicator 1: som van (aantal x gewicht). Deze indicator meet vooral het wetenschappelijke onderzoek van de Plantentuin Meise en de mate waarin dit internationaal bekendgemaakt wordt.

Streefdoel: het jaarresultaat ligt minimaal op het niveau van het gemiddelde van de voorbije drie jaar (bij gelijkblijvend aantal onderzoekers).

Mijlpaal: versterkte samenwerking met de universiteiten via gedeelde bursalen.

Publicaties	Aantal (APM eerste auteur / APM niet eerste auteur)	Gewicht⁴
A1		10 + IF
A2-4 (inclusief boekbesprekingen)		2
Boek als auteur		20
Boek als editor		5
Hoofdstuk van boek		6
Aantal nieuw beschreven soorten		1
Aantal gereviseerde soorten		0,5

Rapportering 2017: De productiviteit was in 2017 bijzonder hoog: het aantal publicaties in tijdschriften en boeken steeg van 141 naar 146. Bijkomend waren er nog 22 populariserende bijdragen, 3 wetenschappelijke rapporten, 2 boekrecensies en een opiniestuk in het toptijdschrift Nature. Het aantal publicaties met impactfactor steeg sterk tot 89 (74 in 2016; 74 in 2015, 75 in 2014), de gemiddelde impactfactor bleef status quo. Het aantal florabijdragen bleef hoog.

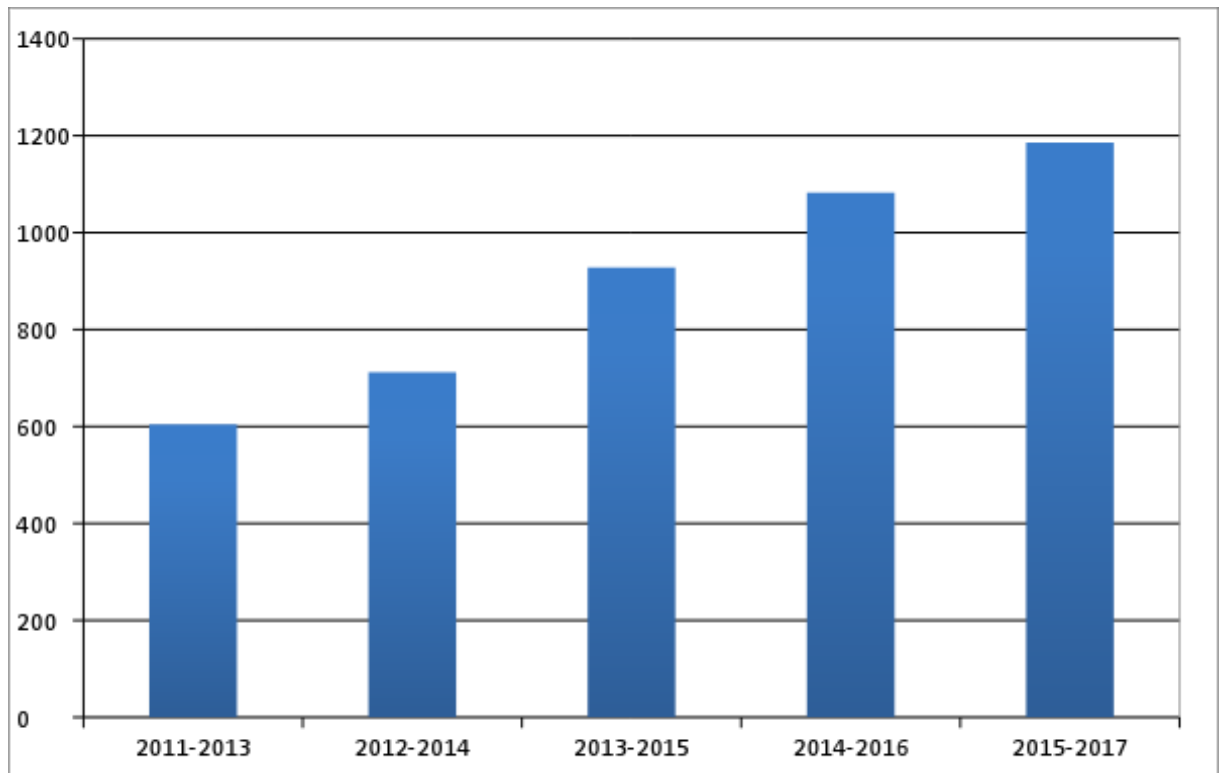
De bedrijfsindicator 'wetenschappelijke output' steeg in 2017 verder ten opzichte van 2016: van 1.083 naar 1.179⁵. De sterke stijging van de bedrijfsindicator van 2011 tot 2017 wordt grotendeels verklaard door het groter aantal artikels in tijdschriften met impactfactor en het groter aantal florabijdragen.

⁴ Voor publicaties waarvoor de eerste auteur niet behoort tot APM wordt het gewicht gehalveerd. Gereviseerde soorten waarvan APM enkel editor is, krijgen een gewicht van 0,25; het gewicht van gereviseerde soorten en nieuwe soorten in publicaties waarvan APM enkel coauteur is, wordt gedeeld door het aantal auteurs van de publicatie.

⁵ De voorbije jaren bevatte de berekening van de bedrijfsindicator 'wetenschappelijke output' een kleine fout voor boeken waarvan zowel de auteur als de editor tot de Plantentuin behoort. Dit werd gecorrigeerd voor 2017 en de voorbije jaren. De aanpassing heeft geen impact op de evolutie van deze indicator.

Beide evoluties werden gevraagd door de wetenschappelijke raad van Plantentuin Meise en de ontwikkelde bedrijfsindicator blijkt dus een geschikt instrument om dit op te volgen.

Figuur 2 – Evolutie van de wetenschappelijke productie volgens bedrijfsindicator 1 gemiddeld over drie opeenvolgende jaren.

4.2 Bedrijfsindicator 2: gerealiseerde betrokkenheid van het publiek

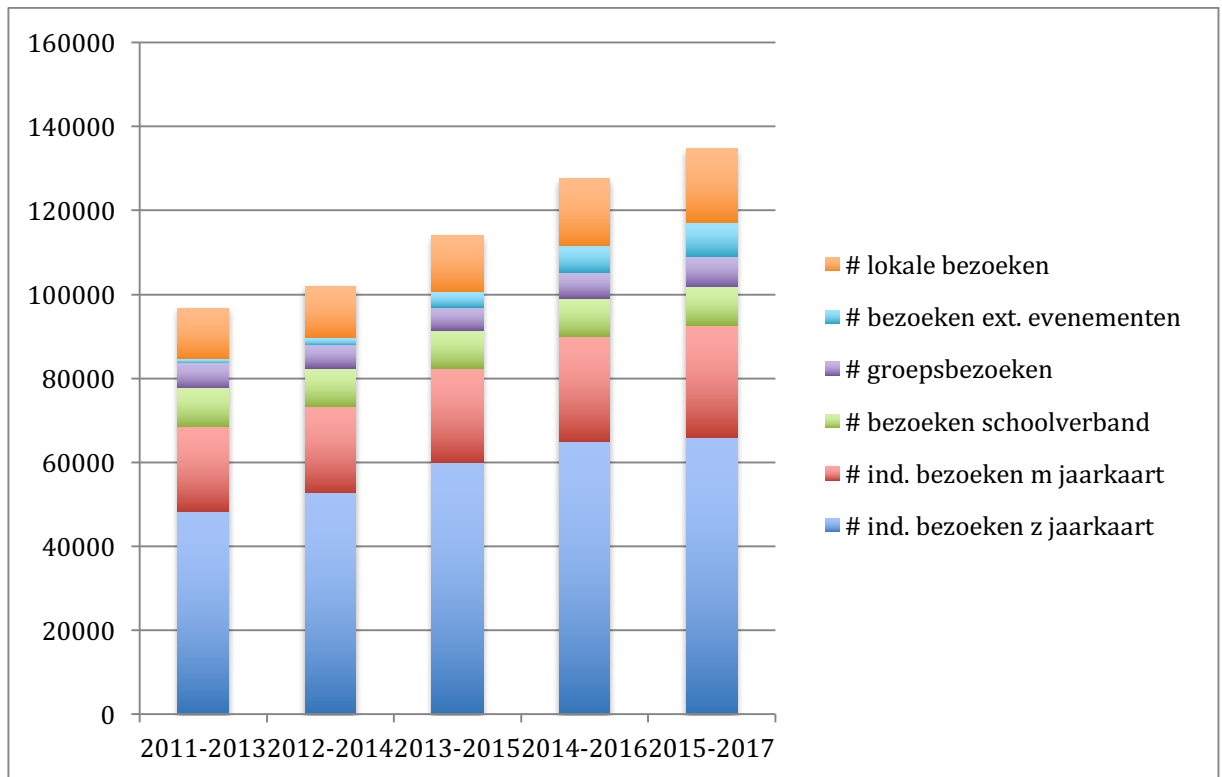
Indicator 2: som van alle aantallen. Deze indicator is een graadmeter voor het succes waarmee de Plantentuin Meise de verschillende geledingen van het publiek bereikt.

Streefdoel: stijging van dit aantal in functie van investeringen in de toeristische ontsluiting van de Plantentuin (volgens ZKA-studie: internationaal kengetal: per 10 miljoen EUR investering in toeristische infrastructuur 100.000 extra bezoekers).

Mijlpalen: realisatie van vernieuwde ingang Plantenpaleis; realisatie nieuwe inganggebouwen; realisatie nieuwe parking.

Rapportering 2017: Het aantal bezoekers steeg tot 148.203, een nieuw record voor de Plantentuin. De Floridylles, waarbij de seizoenen op een bijzondere manier worden beleefd in de Plantentuin, waren opnieuw een succes. Ook de bloei van de reuzenaronskelken wist mensen te mobiliseren. Het herhaald bezoek stijgt sterk, enerzijds bij jaarkaarthouders (+12%), anderzijds bij inwoners van Meise (+8%). Ook het aantal bezoeken in groep (+16%) steeg verder. Na twee jaar daling steeg ook het aantal individuele bezoekers zonder jaarkaart sterk (+17%) tot een nieuw record: 72.433. Het aantal deelnemers aan MICE-activiteiten bleef min of meer status quo (-1%)

Globaal vertoont de bedrijfsindicator ‘gerealiseerde betrokkenheid van het publiek’ een sterke stijging tussen 2011 en 2017. De organisatie van extra evenementen blijft renderen. Een verdere stijging valt echter niet te verwachten in de komende 2 jaar. Enerzijds zullen belangrijke bouwwerken opgestart worden (inganggebouwen, renovatie Plantenpaleis, nieuw serrecomplex) die hinder zullen meebrengen voor de bezoekers, anderzijds is er een structureel parkeerprobleem dat pas op termijn zal opgelost kunnen worden.

Figuur 3 – Evolutie van het aantal bezoeken gemiddeld over drie opeenvolgende jaren.

4.3 Bedrijfsindicator 3: gebruik van de collecties

Indicator 3: som van alle aantallen. Deze indicator meet vooral de wetenschappelijke dienstverlening van de Plantentuin Meise. Het is onze taak om onze collecties te ontwikkelen, te bewaren en ze te ontsluiten en toegankelijk te maken voor onze gebruikers.

Streefdoel: voortschrijdend gemiddelde van de voorbije drie jaren stijgt (door een verbeterde digitale ontsluiting van de collecties).

Mijlpaal: Realisatie IWT-project: ‘Digitale ontsluiting erfgoedcollecties’

Herbarium

Aantal fysiek ontleende herbarium specimens
Aantal virtueel ontleende herbarium specimens
Aantal virtueel geconsulteerde specimens via eigen databank
Aantal virtueel geconsulteerde specimens via andere databanken

Bibliotheek/archief/iconotheek

Aantal geraadpleegde items ter plaatse
Aantal bezoekers en interbibliotheaire lenen
Aantal virtueel ontleende publicaties/archieven
Aantal items uitgeleend voor tentoonstellingen

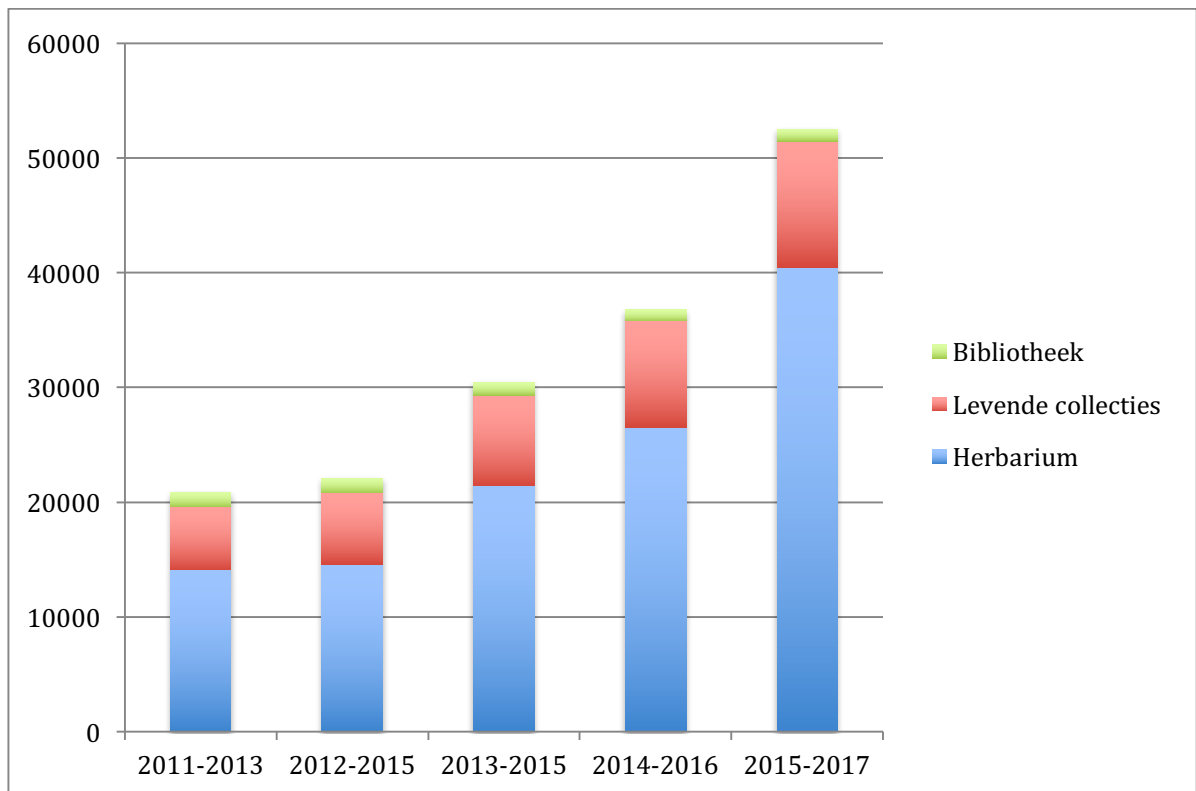
Levende collecties

Aantal geleverde stalen

Aantal zoekopdrachten in LIVCOL

Rapportering 2017: De consultatie van de collecties steeg erg sterk in 2017. Vooral het aantal online raadplegingen van het herbarium steeg (+90%). De digitalisatie van het herbarium vormt hier de verklaring. Er mag verwacht worden dat de indicator verder zal stijgen naarmate meer specimens online beschikbaar zullen zijn. Het aantal aanvragen voor levend materiaal blijft eveneens erg hoog (2.654 in 2017; 2.746 in 2016; 2.610 in 2015; 1.830 in 2014).

Figuur 4 – Evolutie van het gebruik van de collecties gemiddeld over drie opeenvolgende jaren.

4.4 Bedrijfsindicator 4: waarde van de levende collecties

Indicator 4: (origine + conservatiewaarde + verificatie-/identificatieniveau + gebruik + ontsluiting voor het publiek) gedeeld door aantal accessies van plantenverzamelingen en zadenbank. Deze indicator geeft het belang van onze levende collecties aan en de mate waarin zij worden benut.

Op vraag van de raad van bestuur werd deze indicator aangepast zodat ook de ontsluiting van de collecties voor het publiek mee in rekening wordt genomen.

Verzamelingen van levende planten zijn interessanter naarmate zij meer wild verzamelde accessies en meer bedreigde soorten bevatten, beter gedocumenteerd is (verificatie), zichtbaar is voor het publiek en meer gebruikt wordt voor onderzoek (stalen).

Streefdoel: voortschrijdend gemiddelde van de voorbije drie jaren stijgt.

Mijlpaal: realisatie collectiepolitiek voor de levende verzamelingen.

Berekening (maximale waarde voor het geheel van de collectie = 5):

Criteria	Waarde = 0	Waarde = 1
Origine	Geen bekende oorsprong	Minstens land van oorsprong is gekend
Conservatie	Voor Belgisch materiaal: afwezig op de rode lijsten van Vlaanderen en Wallonië (of categorie “nb” of “nt”) Voor materiaal van onbekende oorsprong of niet Belgisch materiaal: afwezig op de IUCN Red List of score “LC”	Voor Belgisch materiaal: aanwezig op de rode lijsten van Vlaanderen en Wallonië en niet de categorie “nb” of “nt” Voor materiaal van onbekende oorsprong of niet Belgisch materiaal: aanwezig op de IUCN Red List en niet de categorie “LC”
Verificatie	Geen verificatie	Minsten één betrouwbare verificatie/identificatie
Gebruik	Geen stalen	Minsten één staal geleverd
Ontsluiting	Materiaal niet zichtbaar voor het publiek	Materiaal zichtbaar voor het publiek

Voor elk criterium wordt berekend welk percentage van de collectie waarde 1 heeft. De berekening van deze percentages is voor elk criterium verschillend (zie tabel hieronder). De evolutie van de som van deze percentages heeft een indicatie hoe de collectie zich ontwikkelt. De som is momenteel 181.

Criterium	Formule
Origine	$T1/T2$
Conservatie	$T1/(T2-T3)$
Verificatie	$T1/T2$
Gebruik	$T1/T2$
Ontsluiting voor het publiek	$T1/T2a$

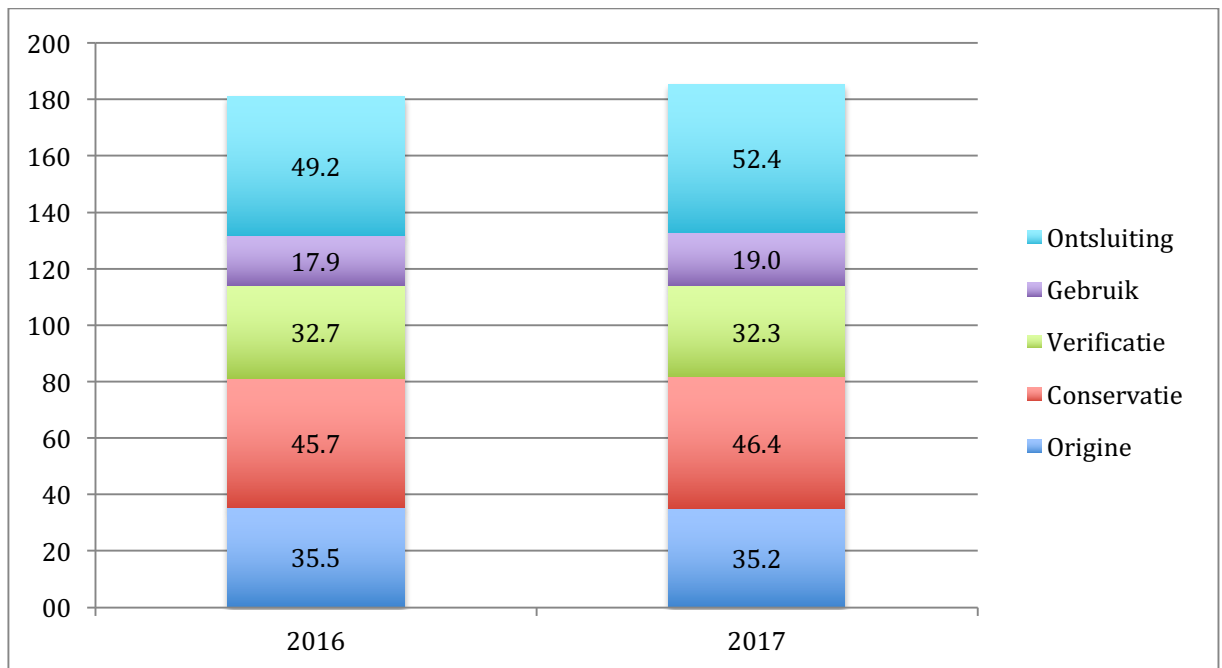
T = aantal accessies met score “1” voor een criterium

T2 = aantal accessies met score “0” of “1” voor een criterium

T2a = aantal accessies potentieel zichtbaar voor het publiek (zaden in de zadenbank worden uitgesloten)

T3 = aantal accessies met onbekende oorsprong of niet van Belgische oorsprong met score “0” voor het criterium Conservatie die niet werden geëvalueerd door IUCN.

Rapportering 2017: momenteel beschikken we enkel over cijfers voor 2016 en 2017 en het voortschrijdende gemiddelde kan nog niet worden berekend. De beschikbare cijfers tonen aan dat het aantal collecties dat ontsloten wordt voor het publiek licht is gestegen evenals het procentuele aantal collecties dat werd gebruikt door derden.

Figuur 5 – Waarde van de levende collecties volgens vijf criteria: ontsluiting voor het publiek (% ontsloten voor het publiek), gebruik van de collecties (% waarvan staal werd verzonden), verificatieniveau van de collectie (% dat door eigen team werd geverifieerd), conservatiewaarde van de collectie (% dat conservatiewaarde heeft) en origine (% waarvan minstens het land gekend is).

4.5 Bedrijfsindicator 5: Duurzaamheid

Indicator 5: totale CO₂-uitstoot (in # ton CO₂) van alle installaties van de Plantentuin. Deze indicator geeft aan in hoeverre de Plantentuin Meise in staat is om haar technische installaties op een duurzame manier om te vormen en integrale milieuzorg door te voeren in zijn organisatie.

Streefdoel: na uitvoering van het masterplan een vermindering van een derde van de CO₂-uitstoot.

Mijlpaal: volledige realisatie masterplan voor de Plantentuin.

Rapportering 2017: Het energieverbruik is momenteel sterk gelinkt met het aantal graaddagen. Momenteel werden er nog geen grote renovaties uitgevoerd die een positief effect zouden kunnen hebben op de CO₂-uitstoot. Dit zal voor het eerste gebeuren in 2018 met de optimalisatie van de centrale stookinfrastructuur.

Onderwerp	CO ₂ -uitstoot ⁶									
	2013		2014		2015		2016		2017	
	Verbruik	CO ₂ (ton)	Verbruik	CO ₂ (ton)	Verbruik	CO ₂ (ton)	Verbruik	CO ₂ (ton)	Verbruik	CO ₂ (ton)
Aardgas (kWh)	13281397	2435,8	10209937	1872,5	10422386	1911,5	12100607	2219,3	11385505	2076,4
Stookolie	18380	48,6	37600	99,4	127811	337,87	18250	48,2	61920	175,8
Stookolie - machinepark									11832	33,6
Brandstof wagenpark	5234	13,0	6139	15,3	5697	14,16	5406	13,6	5210	13,1
Elektriciteit (kWh) ⁷	1152182	0,00	1141531	0,00	1261861	0,00	1216301	0,00	1305123	0,00

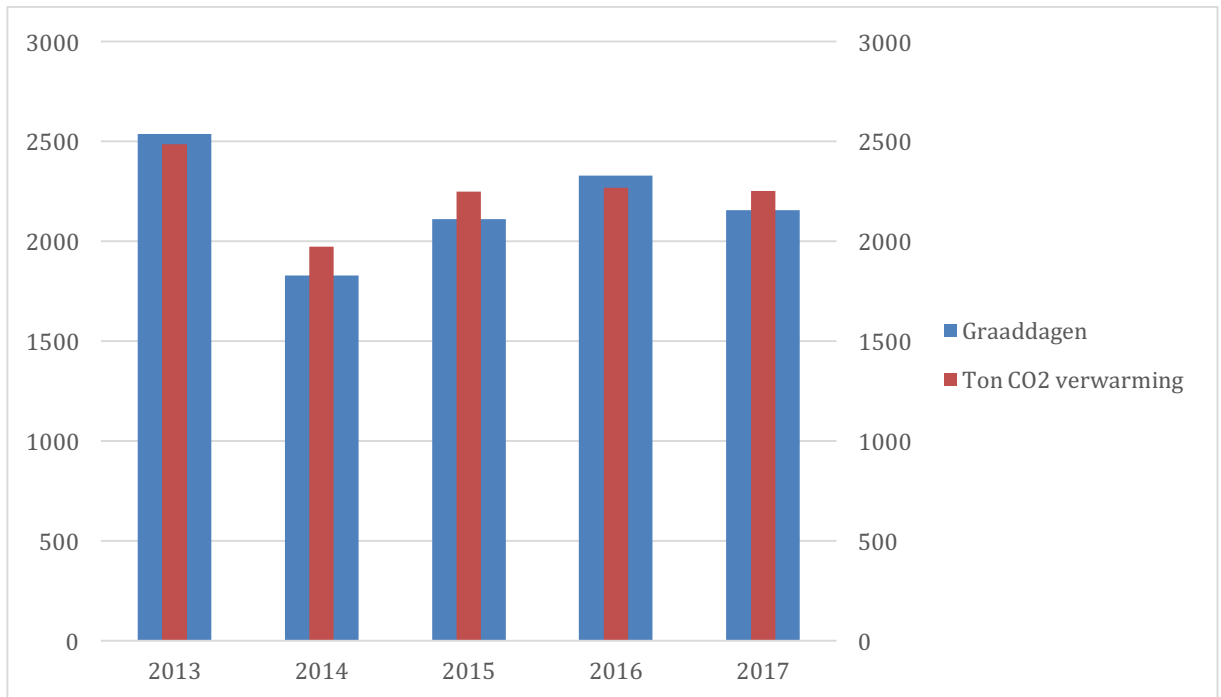
⁶ Omzetting: CO₂-meter LNE, vanaf 2017 emissiefactoren klimaatplan VO

⁷ 100% groene stroom

Totaal CO ₂ (ton) incl. elektriciteit		2497,4		1987,2		2263,5		2281,1		2298,9
--	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------	--	--------

Tabel 1 – Evolutie 2014-2016 van verbruik gas en elektriciteit en gelinkte CO₂-uitstoot (stookolie wordt gebruikt als alternatief voor aardgas dus beide verbruiken zijn samen te bekijken).

Figuur 6 – Uitstoot CO₂ voor verwarming in functie van het aantal graaddagen (bron: synergrid - 16,5 °C-equivalent).

4.6 Bedrijfsindicator 6: inkomsten (in KEUR)

Indicator 6: totale som van (aantal x bedrag). Deze indicator geeft aan in hoeverre de Plantentuin Meise erin slaagt om geldstromen aan te boren. Hoe hoger de inkomsten uit externe bronnen, hoe beter de Plantentuin derden heeft kunnen overtuigen om van haar diensten gebruik te maken. En hoe hoger de inkomsten, hoe beter de Plantentuin Meise zich van haar huidige en nieuwe taken kan kwijten.

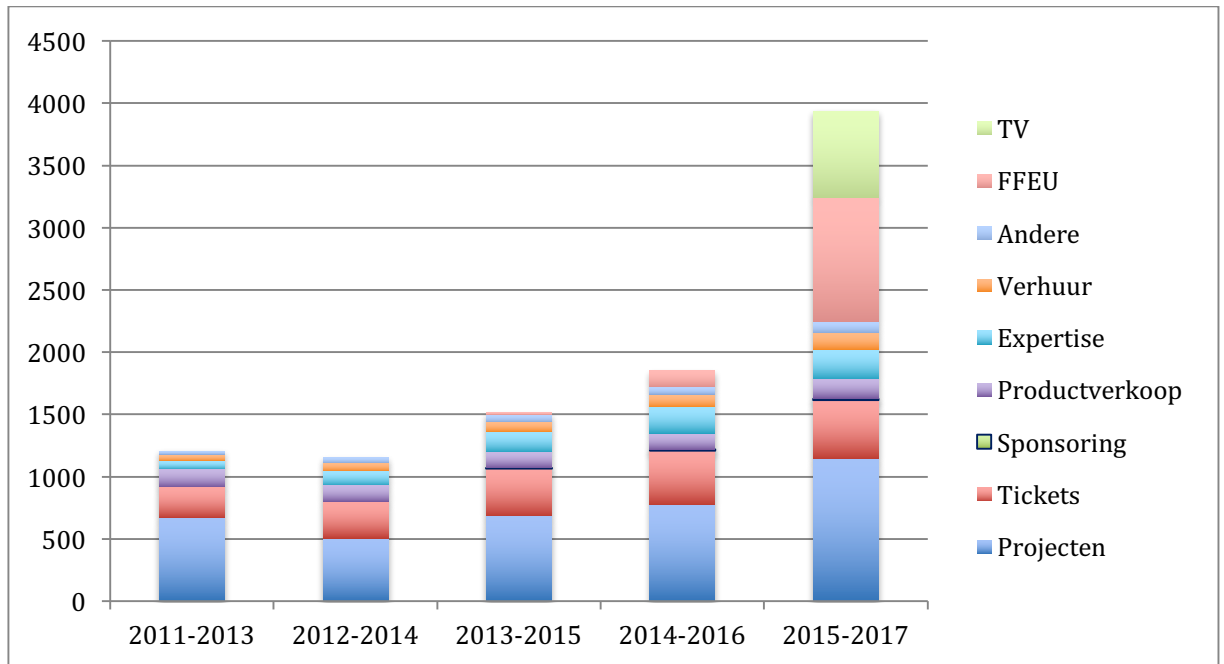
Streefdoel: voortschrijdend gemiddelde van de voorbije drie jaren stijgt.

Mijlpaal: erkenning krijgen als instelling die fiscaal aftrekbare giften ontvangt (behaald oktober 2015; verlenging verkregen in 2016).

Rapportering 2017: De indicator evolueert verder in de goede richting, ook indien de FFEU-middelen en de subsidies van Toerisme Vlaanderen niet in rekenschap worden genomen. Er is een stijging van de omzet van de toeristische en wetenschappelijke dienstverlening. De inkomsten uit productverkoop (+44%) en verhuur (+74%) stegen sterk. De inkomsten uit tickets en wetenschappelijke expertises steeg met 12% en 16% respectievelijk. Sponsoring bracht 22.000 EUR op; daarnaast waren er heel wat ruilovereenkomsten met sponsors.

**Plantentuin
Meise**

Figuur 7 – Evolutie van inkomsten (in KEUR) gemiddeld over drie opeenvolgende jaren. Voor de FFEU-middelen worden enkel de effectief vereffende budgetten geteld.

**Plantentuin
Meise**

5 BUDGETTAIRE IMPACT

Op basis van een tussentijdse rapportering is er ten opzichte van BA3 295 KEUR minder inkomsten. Dit wordt voor het grootste deel (291 KEUR) verklaard door het feit dat voor de energieprojecten van het Vlaams Energie Bedrijf niet het volledige VEK werd ingeschreven bij EWI in 2017 (437 KEUR) maar enkel 146 KEUR en er dus enkel 146 KEUR via interne stroom bij de Plantentuin werd ingeschreven. Dit betekent dat de overdracht naar 2018 kleiner zal zijn, aangezien er sowieso slechts voor 8 KEUR vereffend zou worden en de overige 429 KEUR in overdracht zat waarvoor in 2018 intëring gevraagd werd.

De uitgaven op het FFEU zijn 657 KEUR lager dan ingeschat. Dit wordt verklaard door het feit dat de werken aan het Plantenpaleis nog niet zijn opgeleverd doordat een aantal werken nog uitgevoerd moeten worden.

De reguliere personeels- en werkingsuitgaven bleven binnen het vooropgestelde budget.

De definitieve jaarrekening, met daarin alle details, zal eind maart beschikbaar zijn.

**Plantentuin
Meise**

6 PERSONEELSPLAN

Het personeelsplan 2017 werd uitgevoerd zoals gepland. De personeelsuitgaven bleven binnen het voorziene budget van 9.125 KEUR (inclusief aanleg provisie voor vakantiegeld, competentiepremies betrekking op 2017 en achterstallen). Er werd een nieuw personeelsplan 2018-2019 opgesteld (zie bijlage ondernemingsplan 2018).

7 INVESTERINGSPLAN 2017

7.1 Investeringsplan en werken uitgevoerd op dotatie en eigen middelen

7.1.1 Aankoop graafmachine 5 ton

Geschatte kostprijs: 65.000 EUR

Verantwoording: De Plantentuin overweegt een compacte graafmachine aan te schaffen. Er zijn nog heel wat graafwerken voorzien de komende jaren voor het aanleggen van de verschillende nutsleidingen, het aanleggen van nieuwe tuinen en het heraanleggen van de wegen. Hiervoor zijn drie opties: (1) alle werken extern laten uitvoeren; (2) de werken zelf uitvoeren met gehuurd materiaal en (3) de werken zelf uitvoeren met eigen materiaal. Het extern laten uitvoeren heeft als voordeel dat er een beperktere extra werkdruk is voor de technische dienst. Het nadeel is dat het inplannen van de werken heel wat moeilijker is, dat de kosten hoog oplopen en vaak moeilijk vooraf in te schatten zijn en dat er vaak geen rekening kan gehouden worden met evenementen of bezoekers. Het zelf uitvoeren van de werken met gehuurd materiaal is wellicht de meest flexibele oplossing waarbij steeds het materiaal gehuurd kan worden dat het best beantwoordt aan de noden. Het nadeel is dat de huurprijzen oplopen en dat alles goed ingepland moet worden, waarbij allerlei factoren de initiële planning kunnen verstoren (slecht weer, onverwachte evenementen,...). De derde optie is wellicht de goedkoopste oplossing en laat toe het meest flexibel te werken waarbij maximaal rekening kan gehouden worden met bezoekers en evenementen. De graafmachine zal ook worden ingezet bij het beheer van het park. Nu wordt dikwijls met onaangepaste en te zware machines gewerkt. Daartoe zullen een aantal specifieke gereedschappen (vb. grijper) worden aangeschaft.

Een meer diepgaande analyse van de verschillende opties zal gemaakt worden vooraleer een beslissing te nemen.

Status uitvoering: Er werd een graafkraan van 5 Ton aangeschaft (BOBCAT 50) voor een bedrag van 63.898,11 EUR inclusief btw.

7.1.2 Infrastructuurwerken

7.1.2.1 Herstellen tuinmuur oranjrietuin

Kostprijs: 81.050,89 EUR (VAK in 2016; nog 67 KEUR VEK in 2017)

Verantwoording: de Oranjrietuin is een publiek toegankelijk tuin met groot potentieel. Dit kan momenteel niet benut worden aangezien de tuinmuur in zeer slechte staat is. In sommige gedeelten is er constant gevaar voor steenval, met de nodige gevaren voor bezoekers en werknemers. In 2017 zal de tuin landschappelijk worden aangelegd.

Status uitvoering: De werken werden gegund aan Monument Vandekerckhove N.V. voor 81.050,89 EUR inclusief btw. De werken werden in 2017 voltooid voor een totaalbedrag van 93.611,34 EUR inclusief btw. Er was een meerkost ten gevolge van extra vorstschade aan bepaalde delen van de tuinmuur.

7.1.2.2 Renovatie dienstgebouw Meise – fase 1

Kostprijs: 476.471,32 EUR (VAK 2016 – nog 370 KEUR VEK in 2017)

Verantwoording: Dit gebouw is niet opgenomen in het masterplan en er zijn dus geen FFEU-middelen voor voorzien. Het gebouw is nochtans dringend aan herstelling toe. Het gebouw is ook ideaal gesitueerd om er een museum in te ontwikkelen. In 2015 verwierf de Plantentuin een subsidie van 200.000 EUR van EWV om er een houtmuseum in te ontwikkelen. De volledige renovatie van het

Plantentuin Meise

gebouw zal 800.000 EUR bedragen (exclusief installatie museum) en zal op eigen middelen worden gerealiseerd in 2016-2017. In een eerste fase zal de volledige dakconstructie worden hersteld en zal de funderingsgrondplaat en de vloerplaat structureel worden verstevigd.

Status uitvoering: De eerste fase is uitgebreid en omvat nu eveneens een deel van de technieken. De renovatie werd gegund aan Monument Vandekerckhove N.V. voor een totaalbedrag van 476.471,32 EUR inclusief btw. De werken werden opgestart in 2016 en werden voltooid in 2017 voor een totaalbedrag van 500.953,12 EUR inclusief btw. De meerkost wordt verklaard door de trap die bijkomend door hen werd uitgevoerd.

7.1.2.3 Renovatie dienstgebouw Meise – fase 2

Geschatte kostprijs: 325.614,03 EUR

Verantwoording: zie fase 1. In de 2de fase zullen alle technische installaties worden geïnstalleerd, het schrijnwerk worden vervangen en muren en vloeren worden afgewerkt.

Status uitvoering: De meeste werken werden gegund en een deel al uitgevoerd. De schilderwerken werden uitgevoerd door MVD paints voor 19.357,93 EUR inclusief btw. Het binnenschrijnwerk werd gegund aan VAWOOD voor 13.939,57; verwarming, elektriciteit, sanitair en ventilatie werd gegund aan Van Cauter voor een bedrag van 217.999,21 EUR inclusief btw, en de lift werd gegund aan Thyssenkrupp voor 35.612,72 EUR inclusief btw. Deze werken zullen uitgevoerd worden in 2018. Er waren in 2017 onvoldoende middelen om de werken uit te voeren aangezien de intering van 636 KEUR werd geweigerd bij de begrotingsaanpassing. Het buitenschrijnwerk moet nog aanbesteed worden. De renovatie zal uitgevoerd kunnen worden binnen het vooropgestelde budget.

7.1.2.4 Inrichting dienstgebouw Meise als houtmuseum

Kostprijs: 200.000 EUR waarvan 170.000 in 2017

Verantwoording: In 2015 verwierf de Plantentuin een subsidie van 200.000 EUR van EWI om een houtmuseum in te ontwikkelen. Zodra de renovatie van het gebouw rond is, kan de installatie van het museum beginnen. Opening voorzien voorjaar 2018.

Status uitvoering: Er is een goedgekeurd ontwerp opgesteld door het studie bureau Mimesis. De uitgaven bleven beperkt tot 11.858 EUR inclusief btw op een totale vastlegging van 22.000 inclusief btw voor het studie bureau. De werken zullen deels in eigen beheer worden uitgevoerd en deels worden aanbesteed. Het museum zal eind 2018 worden geopend.

7.1.2.5 Vernieuwde inrichting kas F

Geschatte kostprijs: 107.000 EUR (VAK in 2016; nog 81 KEUR VEK in 2017)

Verantwoording: De vernieuwde inrichting van de grote kassen van het Plantenpaleis startte meer dan 10 jaar geleden. Negen van de dertien kassen werden reeds aangepakt (in 2014 werd de 9de kas ingericht). De herinrichting van de volgende 4 kassen en de heraanleg van de zone rond het Plantenpaleis wordt gespreid over 4 jaar (2015-2018). Dankzij het afwerken van deze herinrichting zal het toeristisch potentieel van de Plantentuin sterk toenemen. Er werd een subsidie verkregen bij Toerisme Vlaanderen voor een bedrag van 195.256 EUR (inclusief promotie, lonen,...). Kas G werd

Plantentuin Meise

reeds in 2014 gerealiseerd. De vastlegging voor de werken in kas F gebeurde reeds in 2015. De uitvoering zal in 2016 gebeuren.

Status uitvoering: Kas F werd aangelegd in 2017 voor een totaalbedrag van 112.417,26 EUR inclusief btw en werd geopend om 24 september.

7.1.2.6 Vernieuwde inrichting kas E

Kostprijs: 114.501,09 EUR (VAK in 2016; VEK in 2017)

Verantwoording: De vernieuwde inrichting van de grote kassen van het Plantenpaleis startte meer dan 10 jaar geleden. Negen van de dertien kassen werden reeds aangepakt (in 2014 werd de 9de kas ingericht). De herinrichting van de volgende 4 kassen en de heraanleg van de zone rond het Plantenpaleis wordt gespreid over 4 jaar (2015-2018). Dankzij het afwerken van deze herinrichting zal het toeristisch potentieel van de Plantentuin sterk toenemen. Er werd een subsidie verkregen bij Toerisme Vlaanderen voor een bedrag van 195.256 EUR (inclusief promotie, lonen,...). Kas G werd reeds in 2014 gerealiseerd. De vastlegging voor de werken in kas F gebeurde in 2015. De werken in kas E moeten eveneens in 2016 plaatsvinden.

Status uitvoering: Kas E werd aangelegd in 2017 voor een totaalbedrag van 114.501,09 EUR inclusief btw en geopend op 24 september.

7.1.2.7 Rioleringswerken en nutsleidingen oranjeriezone – houtmuseum – Meise ingang

Geschatte kostprijs: 200.000 EUR (3 KEUR VAK in 2016 – VEK in 2017)

Verantwoording: De nutsleidingen in het ganse domein zijn in erg slechte staat en rioleringen ontbreken in de zone tussen de oranjerie en ingang Meise. In dit project zullen alle nutsleidingen worden vernieuwd of aangelegd.

Status van uitvoering: De werken werden grotendeels afgrond in 2017. In 2018 moeten nog een aantal kabels worden getrokken.

7.1.2.8 Renovatie buitentoiletten oranjerie

Geschatte kostprijs: 56.000 EUR

Verantwoording: Dit gebouw was opgenomen in het masterplan. De renovatie werd voorzien in de 3de fase. Aangezien er echter een ontkoppeling dient te gebeuren tussen afvalwater en regenwater werd de renovatie opgestart in 2016 samen met het aanpassen van de rioleringen en andere nutsleidingen.

Status van uitvoering: De buitenschil is afgewerkt en de sanitaire toestellen werden aangekocht. De binnenaafwerking is voorzien voor 2018.

7.1.3 Veiligheidswerken

7.1.3.1 Vervangen elektriciteitsborden in verschillende gebouwen

Geschatte kostprijs: 55.000 EUR (1ste fase)

**Plantentuin
Meise**

Verantwoording: in 2015/2016 werd een keuring uitgevoerd van een deel van de elektriciteitsinstallaties van Plantentuin, gevolgd door een risicoanalyse. Hieruit blijkt dat heel wat dringende werken uitgevoerd moeten worden. Een deel daarvan zal uitgevoerd worden in 2017, de rest in 2018.

Status van uitvoering: alle hoogspanningscabines werden in orde gezet voor een totaalbedrag van 51.172,86 EUR inclusief btw. Twee cabines werden eind december gekeurd; één cabine wordt buiten gebruikt genomen en één cabine wordt in januari 2018 gekeurd.

7.2 Investerings, werken en studieopdrachten gepland op FFEU-middelen en middelen Toerisme Vlaanderen (TV)

Vanaf 2015 ontvangt Plantentuin Meise 5 miljoen EUR uit de FFEU-middelen om de infrastructuur van de Plantentuin terug in orde te zetten. Tegen 2019 zal de Plantentuin 25 miljoen EUR hebben ontvangen om de 1ste fase van het masterplan uit te voeren (cf. RvB 10 juni 2014). In 2015 werden 5 studies opgestart in samenwerking met het Facilitair Bedrijf:

1. Studie 1: Ontwerpen van ingangsbouwwerk, renovatie Vlaamse hoeve en ontwerp ingangzone
2. Studie 2: Ontwerpen toegangzone Plantenpaleis en omgeving
3. Studie 3: Ontwerpen nieuw serre complex
4. Studie 4: Extra parking
5. Studie 5: Ingangsbouwwerk Meise + conciërgewoning

In 2016 werden de studies verdergezet, architecten werden aangesteld en de eerste werken werden uitgevoerd. In 2017 zullen de studies en de werken worden verdergezet.

Een aantal kleinere werken zal door de Plantentuin zelf worden uitgevoerd met behulp van de FFEU-middelen. Het betreft de renovatie van kleine gebouwen waarvoor de Plantentuin zowel over de historische als de bouwtechnische kennis beschikt om de renovatiewerken zelf te superviseren. In 2017 zullen alvast volgende projecten worden uitgevoerd.

7.2.1 Renovatie torentje met zwam

Geschatte kostprijs: 40.000 EUR (FFEU)

Verantwoording: Balken in de toren zijn aangetast door zwammen, waardoor de ganse toren dreigt in te vallen. Momenteel wordt het geheel gestut, maar een renovatie is dringend nodig. Dit valt onder opfrissingswerken kasteel wat opgenomen is in de 2de fase van het masterplan. Omwille van de dringende situatie wordt voorgesteld deze investering naar voor te schuiven. Het project wordt mee opgevolgd door het Facilitair Bedrijf.

Status van uitvoering: Er werd in overleg met het Facilitair Bedrijf beslist deze werken uit te stellen. De huidige situatie is stabiel. Het is beter deze werken mee te nemen wanneer het ganse kasteel wordt opgefrist.

7.2.2 Renovatie Plantenpaleis

Kostprijs: 2.248.008,72 EUR (FFEU)

Plantentuin Meise

Verantwoording: Het Plantenpaleis is één van de meest iconische gebouwen in de Plantentuin. De serres en bijhorende sanitaire blokken dienen echter dringend te worden gerenoveerd en de aanleg rondom het Plantenpaleis moet compleet vernieuwd worden, zodat de serres integraal toegankelijk worden. De werken werden opgesplitst in twee percelen: perceel 1 = renovatie Noordgevel serres + renovatie ingang en sanitaire blokken; perceel 2 = buitenaanleg zodat het Plantenpaleis integraal toegankelijk wordt.

Status van uitvoering: De voorlopige oplevering van perceel 1 gebeurde eind december 2017. Een deel van de werken werd echter uitgesteld tot 2018 aangezien het koude weer de schilderwerken niet langer toeliet. Voor perceel 2 heeft de voorlopige oplevering nog niet plaatsgevonden. De werken zullen hervat worden zodra het weer dit toelaat. Tot nog toe werd 2.096.463,26 EUR inclusief btw vereffend.

7.2.3 Studieopdrachten en bijkomende studies nieuwe ingangsgebouwen en renovatie Vlaamse hoeve

Geschatte kostprijs: c. 730 KEUR (FFEU en TV); de schatting werd herzien van 650 KEUR naar 730 KEUR na uitbreiding van de opdracht (blijft binnen de schatting van het masterplan).

Verantwoording: De onthaalinfrastructuur van de Plantentuin is momenteel ondermaats. Indien de Plantentuin wil uitgroeien tot een bezoekersattractie met internationale uitstraling dan dient hierin geïnvesteerd te worden. Er wordt een nieuw bezoekerscentrum voorzien aan beide ingangen van de Plantentuin. Ter hoogte van de Nieuwelaan wordt ook een regionaal infocentrum voorzien.

Status van uitvoering: Nu Architectuuratelier heeft de lastenboeken voor nalezing bezorgd aan het Facilitair Bedrijf op 27 december. Tot nog toe werd 165.404,31 inclusief btw op FFEU EUR en 125.693,74 EUR inclusief btw op Toerisme Vlaanderen vereffend.

7.2.4 Studieopdracht nieuw serrecomplex en renovatie dienstgebouw

Geschatte kostprijs: c. 900 KEUR (FFEU)

Verantwoording: De kweekkassen en collectiekassen van de Plantentuin bevinden zich in een zeer slechte staat. De veiligheid van de collecties en van de werknemers is niet langer gegarandeerd. Er dient een nieuw modern serrecomplex te worden gebouwd, deels toegankelijk voor het publiek. Deze investering zal toelaten om de energiekosten in de toekomst sterk te doen dalen en zal eveneens een nieuwe attractie bieden voor de bezoekers. Het aanpalende dienstgebouw wordt niet afgebroken zoals voorzien in het masterplan, maar wordt gerenoveerd omwille van zijn architecturale waarde.

Status van uitvoering: De studieopdracht werd gegund aan de tijdelijke vereniging van Nu-architectuur en Arte voor een bedrag van 827.640 EUR inclusief btw. De lastenboeken worden gefinaliseerd. Tot nog toe werd 285.776,31 EUR inclusief btw vereffend.

7.2.5 Studieopdracht renovatie herbariumgebouw

Kostprijs: 152.045,52 EUR (FFEU)

Verantwoording: De renovatie van het herbariumgebouw is voorzien in de derde fase van het masterplan (2021-2026), zoals goedgekeurd op de raad van bestuur van 10 juni 2016. Het is belangrijk om een duidelijk zicht te krijgen op de renovatiemogelijkheden van dit gebouw omdat in functie van de verkregen resultaten de werken in fase 2 van het masterplan bepaald zullen worden. Daarom werd

**Plantentuin
Meise**

de haalbaarheidsstudie voor de renovatie van het herbariumgebouw opgenomen in fase 1 van het masterplan (2015-2019). Het is de wens van Plantentuin Meise om zo weinig mogelijk nieuwe gebouwen te moeten plaatsen, enerzijds om het historisch landschap van de Plantentuin maximaal te behouden, anderzijds om de kosten voor de realisatie van het masterplan tot een minimum te beperken. Daarom is het belangrijk te bekijken hoe de bewaarcollecties van de Plantentuin zo compact mogelijk kunnen worden opgeborgen en of het bestaande herbariumgebouw in functie hiervan kan worden aangepast tijdens de renovatie.

Status van uitvoering: De studie werd uitgevoerd door Ingenium NV voor een totaalbedrag van 151.305,13 EUR inclusief btw.

7.2.6 Opstellen GRUP voor parking tussen Nieuwelaan en A12

Geschatte kostprijs: 100 KEUR (FFEU)

Verantwoording: De huidige parking is onvoldoende op drukke dagen en is bovendien levensgevaarlijk. De toeristisch businessplan van de Plantentuin mikt op een verdubbeling van het aantal bezoekers tot 250.000 tegen 2024. Daarvoor is een ruimere parking nodig die gerealiseerd kan worden tussen de Nieuwelaan en de A12. Om een parking te kunnen aanleggen is het noodzakelijk een Gemeentelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) op te stellen. Een bureau zal hiervoor aangesteld worden. Dit zal gebeuren in samenwerking met het Facilitair Bedrijf.

Status van uitvoering: Eind 2017 werd een projectleider aangesteld door het Facilitair Bedrijf. Een eerste overleg vond plaats met Ruimte Vlaanderen. De projectnota werd voorbereid. Er werd nog geen studie bureau aangesteld. Er werden nog geen onkosten gemaakt.